

JEDNOTA

Ročník XXIII, číslo 35 (1056) — DARUVAR, 28. srpna 1968. — Cena 40 para

Delegace SKJ Jugoslávie, kterou vedl předseda SKJ Josip Broz Tito, dlela ve dnech 9. a 10. srpna v Praze, kde s A. Dubčekem a ostatními nejvyššími vedoucími představiteli KSČ vedla rozhovory o aktuálních otázkách a o vzájemných vztazích a vyměnila si názory na soudobé tendence v mezinárodním dělnickém a komunistickém hnutí. — Vracíme se spokojeni. — Podotkl soudruh Tito po příchodu do vlasti a dodal: — Věřím, že jsme vykonali užitečnou práci ve prospěch našeho i československého národa a socialismu. — Při rozhovorech v Praze (zprava): Krste Crvenkovski, předseda SKJ Tito, Mijalko Todorović, (zleva) Josef Smrkovský, Ludvík Svoboda, A. Dubček, O. Černík.

Díky švýcarské záchranné službě byl zachráněn manželský pár ze Slovinska — Petr a Barka Stetininovi — vášniví alpinisté, kteří zažili pravý alpinistický «křest». — Zachráněný Stetinin a jeho manželka s inž. Rakoušou, nejzasloužilejším o jejich záchranu.

Ze žulových skal Djerdapské soutěsky dělníci podniku pro těžbu mramoru »Venčac« z Arandjelovce vyňali ze skály jeden z nejvýznamnějších kulturních a historických památníků na Dunaji: Trajanovu tabuli a část Trajanovy sošty, aby je uchránili před budoucím Dierdapským jezerem. Kamenný balvan je těžký kolem 160 tun a bude zvednut 20 metrů výše a znovu zasažen do skály. Tak turisté budou moci i nadále vidět desku, kterou zde dal římský imperátor zasadit před 19 stoletími, z břehu nového akumulčního jezera HE »Djerdap«. — Práce na vysekávání a zvedání Trajanovy tabule ze žulových skal Djerdapské soutěsky.

Podnik pro vodní cesty »Ivan Milutinović« z Bělehradu uzavřel s vládou Kuvajtu smlouvu na rozšíření přístavu Suvajk v Kuvajtu. Hodnota prací, která má podnik »Ivan Milutinović« z Bělehradu provést, dosahuje výše 9 560 333 kuvajtských dinárů, totiž 27 miliónů dolarů. Práce na rozšíření tohoto přístavu mají být podle smlouvy dokončeny za pět let. — Ministr pro veřejné práce vlády Kuvajtu Rhalid Al-Eša Al-Salih podepisuje smlouvu s představiteli podniku »Ivan Milutinović« z Bělehradu začátkem srpna v Kuvajtu.

Odborníci »Metalny« z Mariboru inž. Treven a inž. Dorič vyprojektovali nové zařízení na sériovou výrobu kokilových odlitků, které představuje malou revoluci v sléváctví. Díky tomuto projektu se produktivita zvyšuje o 60 procent a o 40 procent se snižují výdaje na výrobu. — Prototyp nového slévarenského zařízení, nového pracovního úspěchu odborníků »Metalny«. Zařízení je úplně mechanizováno, vysoké je asi 5 m, o průměru 6,5 m a řídí ho jenom jeden dělník.

Titulní obrázek:

Po nedávných oslavách 25. výročí založení I. československé brigády »Jan Žižka z Trocnova«, které se konaly v Daruvaru, 18. srpna se v Imsovcí konaly oslavy 25. výročí založení Maďarského praporu »Sándor Petőfi«, který později přerostl na brigádu a kde byl také odhalen pomník padlým bojovníkům. — Na našem titulním obrázku: Pomník padlým bojovníkům v Našicích.

ZA SVOBODNÉ ČESKOSLOVENSKO

K okupaci ČSSR vojsky zemí
Varšavské dohody

**Tito: Těžká rána
socialistickým a
pokrokovým silám**

Bělehrad, 21. srpna. — Na žádost ředitele Tanjuga vydal prezident republiky Josip Broz Tito prohlášení u příležitosti okupace ČSSR vojsky zemí Varšavské dohody:

»Vpád cizích vojenských jednotek, bez pozvání i bez souhlasu legální vlády, nás všechny hluboce znepokojil. Byla jím porušena, tj. vržena pod nohy suverenity jedné socialistické země, čímž byla rovněž zasažena těžká rána socialistickým a pokrokovým silám ve světě.

Za mé návštěvy v Praze a během rozhovorů s československým vedením v čele se soudruhem Dubčekem jsem se přesvědčil, že československé vedení je odhodláno znemožnit každý pokus antisocialistických živlů zastavit rozvoj demokracie a socialismu v Československu. Společný dokument, který při mé návštěvě byl podepsán, to jenom potvrzuje.

Avšak z posledních událostí vyplývá, že společná dohoda šesti zemí v Bratislavě byla jednostranně zrušena a že byla podniknuta opatření, která budou mít dalekosáhlé následky a velmi záporné důsledky pro celé světové revoluční hnutí.

Na otázku, co podnikne vedení SK Jugoslávie, si Tito odpověděl:

»Dnes bude uspořádáno zasedání Předsednictva ÚV SKJ a pozítří, 23. srpna, bude uspořádáno zasedání Ústředního výboru SK Jugoslávie, na kterém bude zaujato stanovisko k událostem v ČSSR a k našim vnitřním otázkám.

Na otázku zda očekává manifestace anebo demonstrace v naší zemi, s. Tito odpověděl:

»Myslím si, a to je stanovisko i ostatních soudruhů z Předsednictva, že musíme zachránit mír a zachovat chladnokrevnost, a proto nebude vydáno povolení k žádným demonstracím, z nichž by se mohly vyvinout i různé provokace.

Naše dělnická třída i celý náš národ mají dostatek jiných možností, aby vyjádřili svůj nesouhlas s takovým jednáním vůči jedné socialistické zemi.

HRDINSTVÍ MALÉHO NÁRODA

Světová pokroková veřejnost již čtvrtý den se zatajeným dechem sleduje hrdinský boj malého českého a slovenského národa proti obrovské přesile vojsk Varšavské smlouvy. S úctou se sklání před hrdinstvím a vlastenectvím všech funkcionářů KSČ, pracovníků lidu, inteligence a mládeže, každého jednotlivce, kteří vedou nerovný boj za svobodu své země, za demokracii a humanitu, za socialismus. Znovu se celý svět přesvědčil, že největší vojenská síla není sto zlomit odpor malého národa, který jako jeden muž bojuje za velikou ideu. Tak jako se nepodařilo americkým vojenským jednotkám zlomit odpor malého vietnamského národa, tak se ani obrovské přesile okupantů nepodařilo zlomit odpor a odhodlání lidu Československa. Každá hodina, každá vteřina úspěšného odporu proti okupantům znamená další porážku velitelů, kteří se zmýlili ve svých naděích, že se český a slovenský národ pokoří. Jakmile spatří první obrněné vozy. Český a slovenský lid je tak odhodlaný a tak jednohlavý ve svém odhodlání bojovat za svou cestu k lepšímu životu, že se okupantům přes všechno úsilí nepodařilo vytvořit kolaborantskou vládu. Od prezidenta republiky až po posledního člověka každý plní svou povinnost čestně a je příkladem pro příští generaci, jak se lze se vzpřímenou hlavou vzepřít nepříteli.

V posledních třiceti letech se Československo již podruhé stalo obětí hrubého násilí, podruhé se však lid této země rozhodl postavit na odpor bezpráví a násilí, za život svobodného člověka a tím si zasloužit úcty všech lidí.

Národy Jugoslávie, které ve svých dějinách měly hodně těžkých a slavných okamžiků a které zrovna tak jako národy Československa milují svobodu, stojí v těchto těžkých chvílích neochvějně při národech Československa, při jeho legitimní vládě a jeho Komunistické straně. Zaslalají jim přátelské pozdravy a vyzývají je, aby vytrvaly ve svém hrdinském boji až do konečného vítězství. S lidem Československa je dnes celý pokrokový svět, jež s pohrdáním pohlíží na ty, kteří si zvolili zbraň za své argumenty.

SOJ: nejostřejší odsouzení agrese

Svaz odborů Jugoslávie, který důsledně zastává stanovisko, že je výlučným a nedotknutelným právem dělnické třídy a národů ČSSR, aby volně a nezávisle, bez jakéhokoliv vměšování, rozhodovaly o cestě svého socialistického rozvoje, s hlubokým rozhořčením přijal zprávu o intervenci ozbrojených sil pěti zemí Varšavské dohody, které bez vědomí a proti vůli ústavních orgánů ČSSR

zabraly území této socialistické země.

Pracující naší země, sdružení ve Svazu odborů Jugoslávie, co nejostřeji odsouzí použití zbraní a mají za to, že tím byla zasažena těžká rána socialistickému vývoji ČSSR a způsobena velká škoda socialismu a pokroku v celém světě. V žádném případě se nemůže ospravedlnit použití zbraní proti nezávislé a suverénní zemi, která úspěšně hledá cestu pro svůj další socialistický rozvoj, který by byl v souladu s vlastními podmínkami této země, s jejími potřebami a měl význam i pro další obchacování hluboce demokratické a humanitní podstaty socialismu. Skutečnému socialismu jsou hluboce cizí metody a praxe vměšování, nátlaku a použití zbraní. Socialismus sílí a vyvíjí se právě v nepřetržitém boji proti takovým metodám a takové praxi.

Vojenská síla Varšavské smlouvy

Varšavský pakt, který svého času zahrnoval ozbrojené síly sedmi socialistických zemí, byl podepsán v květnu roku 1955 v polském hlavním městě Varšavě. Německá demokratická republika přistoupila k paktu v lednu 1956.

Sovětský maršál Jakubovský, který od července 1967 velí silám smluvních zemí tohoto paktu, disponuje s následujícími vojenskými silami:

SSSR: 3.200.000 vojáků, 15.000 tanků a 10.250 letadel

Polsko: 270.000 vojáků, 3.000 tanků a 320 letadel

Bulharsko: 154.000 vojáků, 2.500 tanků a 250 letadel

NDR: 127.000 vojáků, 1.800 tanků a 300 letadel

Maďarsko: 102.000 vojáků, 700 tanků a 140 letadel

Maršál Jakubovský v nynější krizi nemůže počítat s následujícími silami:

Československo: 225.000 vojáků, 3.200 tanků a 600 letadel

Rumunsko: 173.000 vojáků, 1.200 tanků a 240 letadel

Albánie: 38.000 vojáků.

PROHLÁŠENÍ VLÁDY SFRJ

Proti chartě OSN

U příležitosti okupace ČSSR Svazová výkonná rada Jugoslávie vydala prohlášení, v němž vyjádřila nehlubší obavy vůči nelegálnímu vpádu ozbrojených sil SSSR, LR, Polska, NDR, Maďarska a Bulharska do ČSSR, které okupovaly československé území.

»Ozbrojená intervence« — praví se v prohlášení — «k níž došlo bez pozvání a proti vůli vlády a jiných ústavních orgánů ČSSR, představuje nejhrušší porušení suverenity a územní celistvosti nezávislé země, a přímé porušení všeobecně schválených zásad mezinárodního práva a Charty OSN. Vláda SFRJ má zato, že ani jeden stát nebo skupina států nemá právo rozhodovat o osudu jiné země a o jejím vnitřním vývoji, ani nemá právo podnikat opatření, která neodpovídají veřejné vyjádření vůle národa a ústavních orgánů dotčené země. Vojenskou intervencí proti ČSSR a invazí na její území není možno ospravedlnit, tím spíše, že tato socialistická země žádného neohrožovala a že se — jak to nedovojmýslně vyjádřila zákonná vláda této země — sama necítila ohrožená.

Vlády zemí, které se zúčastní vojenské intervence proti ČSSR, převzaly na sebe všechnou zodpovědnost za její dalekosáhlé následky. Ozbrojená intervence proti ČSSR přímo podněcuje agresivní síly a nebezpečnou praxi neustálého vměšování do vnitřních věcí a do svobodného vývoje jiných zemí. Záporné následky se neprojeví pouze v ČSSR, ale i v řadě jiných zemí, záporně ovlivní mezinárodní jistotu a mír v Evropě a ve světě. Vláda SFRJ se obrátila na vlády SSSR, NDR, Polska, Maďarska a Bulharska a očekává, že podniknou rychlá opatření k zastavení intervence v ČSSR.

renní zemi, která úspěšně hledá cestu pro svůj další socialistický rozvoj, který by byl v souladu s vlastními podmínkami této země, s jejími potřebami a měl význam i pro další obchacování hluboce demokratické a humanitní podstaty socialismu. Skutečnému socialismu jsou hluboce cizí metody a praxe vměšování, nátlaku a použití zbraní. Socialismus sílí a vyvíjí se právě v nepřetržitém boji proti takovým metodám a takové praxi.

V textu prohlášení Svazu odborů Jugoslávie se dále praví, že Svaz odborů projevuje plnou solidaritu s dělnickou třídou ČSSR, s jejími legálními státními a stranickými orgány a že je podporuje v obraně nezávislosti, suverenity a neporušeného socialistického vývoje ČSSR. Svaz odborů Jugoslávie rovněž požádá, aby se okamžitě zastavilo násilí a okupace a aby vojska pěti zemí Varšavské dohody ihned odešla z území ČSSR.

Svaz odborů Jugoslávie v závěru prohlášení apeluje na internacionálnístické uvědomění dělnických tříd SSSR, Polska, Maďarska, NDR, Bulharska, které by měly naléhat na vlády svých zemí, aby zastavily intervenci.

Rozhodné okamžiky ve vývoji socialismu

Po diskusí a po závěrečném projevu předsedy SKJ Josipa Broze Tiše ÚV SKJ na svém X. zasedání, konaném 23. srpna, schválil rezoluci k nejzávažnějším otázkám našeho vnitřního rozvoje, mezinárodního dělnického a komunistického hnutí a k otázkám mezinárodních vztahů.

SK Jugoslávie, národy a národnosti SFRJ odsuzují politiku, která poškozují zájmy dělnické třídy světa

V první části rezoluce se úvodem praví, že komunisté, pracující, naše národy a národnosti v těchto dnech manifestace vyjádřily ostrý protest vůči okupaci ČSSR, vyslovily plnou podporu komunistům a dělnické třídě Československa, která se za těžkých podmínek okupace jednotně rozhodla a důsledně postavila za své vedení při obraně nezávislosti a svobodného socialistického vývoje své země. Podporuje politiku SKJ — praví se v rezoluci — pracující, národy a národnosti naší země se znova přihlásili k nekompromisní obraně své nezávislosti, k právu na samostatnou vnitřní cestu výstavby socialismu a vnitřního socialistického rozvoje, jakož i k právu na samostatné akce v mezinárodních vztazích. Tyto akce naši pracující provádějí na základě svého internacionálního vědomí a ze solidarity se socialistickými a protimperialistickými silami světa, — v zájmu míru, rovnoprávnosti národů a v zájmu socialismu. V takovém postoji našich pracujících SKJ spatřuje nevyčerpatelné prameny sil k dalšímu boji za prohloubení socialistických, demokratických a humanitních vztahů mezi národy, za osvobození člověka a národů od všech způsobů utlačování a hegemonie. Spolu se všemi národy a národnostmi SFRJ SKJ znovu tlumočí co nejostřejší protest proti nové násilné akci, jejíž metodou a cíle jsou v přímém rozporu s podstatou a zájmy socialismu. »ÚV SKJ odsuzuje politiku, která nechce být zodpovědná před dělnickou třídou a národy celého světa, před zájmy míru, pokroku a rozšíření socialismu. Na kterých argumentech spočívá zdůvodňování okupace ČSSR? — klade se otázka v rezoluci a praví se, že »vládě pět let Varšavské smlouvy použitím hrubé vojenské síly zaútočily na nezávislost jedné ze socialistických zemí a tak znemožnily její další svobodný socialistický vývoj, čímž si podrobily své

vůli Jugoslávii proti tomu ostře protestuje, stejně jako v případě imperialistické agrese ve Vietnamu, na Blízkém východě, v řadě dosud závislých a nevyspělých zemích v Latinské Americe, Africe a Asii, jakož i při ohrožování nezávislosti a práva na samostatný vnitřní rozvoj Kuby. Historicky posuzováno, intervence v ČSSR má tím zápornější důsledky, že k aktu násilí přistoupily socialistické země údajně »pro ochranu socialismu«. Útokem na KSC a dělnickou třídu Československa, tj. na síly v ČSSR, které jako jediné jsou schopné zajistit další prohloubení socialistických vztahů v ČSSR, intervence nemůže v žádném případě znamenat ochranu socialismu, nemůže ani podpořit znemožnění kontrarevoluce v ČSSR, nemůže být ani významná pro strategické cíle a pro boj s imperialismem, neboť jestliže se podrývá postavení socialismu v jedné zemi, dosahuje se právě opačného výsledku, tj. poskytuje se vhodná příležitost pro antisocialistické síly, které se snaží upevnit své pozice. Akce se nemůže ospravedlňovat ani nějakými ideologickými důvody. — praví se v rezoluci — neboť je tato akce v očividném rozporu s idejemi Marxe, Engelse a Lenina. Intervenci v ČSSR byla zasažena tvrdá rána zájmem boje dělnických a antiimperialistických sil v celém světě. Proto dělnické a antiimperialistické síly projevují svůj nesouhlas s takovou politikou, jsou rozhořčeny tím spíše, že tato rána přišla z té strany, ze které očekávaly jenom podporu a pomoc. Touto akci organizátoři intervence prohloubili rozkol v mezinárodním dělnickém hnutí a antiimperialistickém a zejména v komunistickém hnutí. Při všem tom je zvláště důležité, že dosud nikdy v historii akt násilí a byrokratické svévolie nebyl tak bojkován ze strany těch, kteří si váží zájmů dělnického a komunistického hnutí a antiimperialistického boje

Centra projevují nedůvěru vůči lidem a národům a tak se znemožňuje iniciativní tvořivých sil dělníků, mládeže a vzdělanců, posiluje se dogmatismus, a tím se kompromitují ideje socialismu. Takové koncepty rozvoje socialismu obsahují velmocenské prvky hegemonistických snah, prvky národní nerovnoprávnosti, což je v rozporu se socialismem. Taková politika si vyhledává spojení v tmářských silách minulosti a v šovinismu. Národy a národnosti Jugoslávie v tomto směru hodnotí i šovinistickou kampaň v Bulharsku vůči SFRJ a SR Makedonii. Také dělnická třída jiných zemí rozhodně bojuje proti takové politice, která je známá jako stalinistická politika. V tomto kontextu je možno hodnotit i boj dělnické třídy Československa za obrodný proces v KSC a v celé společnosti. Komunistické a dělnické strany si dnes stále častěji kladou otázku rovnoprávnosti a nezávi-

lostí. Dnešní situace v tomto ohledu je jiná než v roce 1948 — a proto se dostalo napadení Československo tak velké podpory ze všech stran. Dnes komunistické strany a dělnická hnutí projevují daleko větší měrou kritický postoj k vlastní praxi, k praxi a politice jiných socialistických zemí. Tímto kladným procesům dala socialistická Jugoslávie velký podnět. Také KSC se vydala touto cestou, neboť prohloubení socialismu v tak vyspělé společnosti, jaká je v ČSSR, by nebylo možné v rámci byrokratických a etatistických vztahů. KSC byla v tomto ohledu plně podpořena československým lidem. Antisocialistické síly v ČSSR zůstaly jenom okrajovým prvkem tohoto procesu a nepředstavují žádné nebezpečí, neboť čs. komunisté s plnou odpovědností plnili svoji historickou úlohu. Proti zásah proti KSC neznámá pomoc socialistickým silám v ČSSR, ale velikou zrádu.

Politika vytváření mocenských bloků představuje trvalou hrozbu světovému míru

V třetí části rezoluce se hovoří o tom, že v úsilí o současné světové přeměny stále více převládá touha národů za osvobození, za národní nezávislost, za sjednocování a spolupráci na zásadách nezávislosti, proti hegemonii a exploataci. Komunisté mají být v prvních řadách tohoto boje. Intervence v ČSSR se přiči tomu úsilí. Politika vytváření mocenských bloků nezajišťuje nic z toho. Zájmová území velmocí vytvářejí vhodné podmínky pro vměšování se těchto zemí do politiky podřízených zemí, pro násilí a hegemonii, což ve svém důsledku vede k zahájení soutěže ve zbrojení, čímž se nemůže zajistit trvalý světový mír. — praví se v rezoluci. Tyto jevy jsou velmi záporné. Politika neangážovanosti představuje odpor národů, které jsou ohroženy takovou praxí v mezinárodních vztazích, a je hlavním prvkem boje národů za světový mír a rovnoprávnost.

národy ČSSR v boji za nezávislost a národní svobodu;

3. SKJ požaduje, aby se ustoupilo od okupace území ČSSR a aby došlo k osvobození demokraticky zvolených představitelů lidu;

4. Socialistická Jugoslávie a SKJ i nadále budou usilovat o spolupráci se všemi socialistickými a antiimperialistickými silami světa v boji za mír, společenský pokrok, za rovnoprávné vztahy mezi národy a státy, za plné respektování práva každé země na samostatný rozvoj a za nevměšování se do její vnitřní politiky a vnitřního rozvoje. Ve vztazích k socialistickým zemím se budeme důsledně řídit zásadami Bělehradské a Moskevské deklarace vlád a stran SFRJ a SSSR podepsanými v r. 1955 a v r. 1956;

5. SKJ a socialistická Jugoslávie neuznávají žádné smlouvy, zveřejněné nebo tajné, vztahující se k zájmovým územím velmocí, a které uvádějí malé národy do područí velkých zemí, které k nim potom přistupují z pozice síly. Jako jsme se postavili proti smlouvě v Jaltě, která rozdělila svět na zájmové sféry, tak se stavíme i proti všem smlouvám, které bez vůle malých národů pokojují jednotlivé země. Historický vývoj svědčí o tom, že rozdělení světa na zájmová území představuje trvalou hrozbu světovému míru;

6. Dnes, jako i dříve, budeme všemi silami bránit svoji nezávislost, revoluci a vlastní cestu ve vývoji socialismu. Budeme usilovat o další zlepsení obranyschopnosti a bezpečnosti naší země. Na tom mají zájem všichni občané, národy a národnosti naší socialistické společnosti. Vytvořena v době revoluce, JLA je oddělná splnit svoji povinnost;

7. Posílením politické pohotovosti a energické akce, postavíme se proti všem pokusům podrobování našeho rozvoje. SKJ se zejména obrací k mladým lidem ve městě i na vesnici, aby vstupovali do řad SKJ, aby se tak posílila jeho úderní moc a tvořivá síla v dalším vývoji naší země. SKJ vyzývá všechny společenské a politické organizace, národy a národnosti, aby pokračovaly ve tvořivém úsilí a v boji za provádění bezpečné politiky.

Odpovědnost za osud světa, za nedostatečné kritické stanovisko k vlastní praxi

V druhé části rezoluce se konstatuje, že události kolem ČSSR svědčí o tom, že se socialismus nachází na přelomu. Jde o zájmy socialismu v celém světě. Okupace ČSSR není náhodná chyba. Je to pokus, aby se protiklady a konflikty v socialismu, které se týkají podstaty, charakteru a perspektiv jeho vývoje, jakož i politiky socialistických a antiimperialistických sil v mezinárodních vztazích, řešily zachováním přežitých vztahů a institucí, použitím vojenské síly — místo osvobozování práce a člověka i prohlubováním demokratických a humanitních vztahů mezi lidmi. Socialismus se stal hlavním rysem rozvoje světové společnosti. Ideje socialismu zakotvily ve vědomí většiny lidstva, o čemž svědčí Řijnová, čínská a jugoslávská revoluce a revoluce v jiných zemích, které se vydaly na cestu socialismu. O tom svědčí v nejnovější době i růst významu boje dělnické

třídy v řadě zemí, vývoj antiimperialistických hnutí v řadě koloniálních zemí a jiné hluboké změny ve světě, které jsou součástí společenských změn. A proto subjektivní socialistické síly jsou dnes více než kdykoliv dříve odpovědné za osud světa — nejen za osud antiimperialistického boje, ale především i za svoji vlastní praxi a kritické stanovisko ke své činnosti. Cestu vývoje socialismu jsou různé a často protikladné — avšak socialismus by se nemohl vyvíjet, jestliže by jeho formy byly určovány pouze v jednom centru. Proti novým způsobům vývoje socialismu se postavili byrokratické síly, které ztotožňují socialismus s etatistickým dirigováním. Tyto síly, jako centra byrokracie, etatismu a od dělnické třídy oddělená střediska ekonomické a politické moci, uzavírali socialistické síly do úzkých prostorů, čímž se socialismus uzavírá před světovými procesy,

Ve čtvrté části rezoluce se praví, že »jugoslávští komunisté, spolu se všemi tvořivými silami společnosti, nalézají odpovědi na nejdůležitější otázky rozvoje socialismu. Proti byrokratickému a etatistickému socialismu bojujeme prohlubováním samosprávy a přímé socialistické demokracie. Dále se praví, že uváděním zájmů dělnické třídy a jugoslávských národů a národností do souladu, vytváříme podmínky pro nerušený hmotný a kulturní rozvoj národů na základě rovnoprávnosti, čímž se posiluje vzájemná solidarita a jednota. Toto se kladně projevuje i v jugoslávské zahraniční politice. Reorganizací SKJ se zajišťuje obrodný vývoj naší společnosti i v budoucnosti. SKJ neustále překonává a kriticky hodnotí svoji činnost. Směrnicemi ÚV SKJ byla zahájena nová etapa v našem vývoji. V době, kdy je možno očekávat zastížení mezinárodní situace, SKJ konstatuje následující:

1. SKJ odmítá právo každému, kdo se chce za pomoci zbraní anebo jinak vměšovat do vnitřních záležitostí jiné země;

2. SKJ odmítá všechny argumenty vlád oti zemí Varšavské smlouvy pro zdůvodnění vojenské intervence v ČSSR. Zároveň podporuje KSC a

Občanům ČSSR v Jugoslavii

Informace velvyslanectví ČSSR v Bělehradě o možnostech návratu do ČSSR — výlučně pro československé občany:

Podle získaných informací z ústředí v Praze, rakouského zastupitelského úřadu v Bělehradě, československého zastupitelského úřadu ve Vídni i Budapešti a od příslušných jugoslávských míst jsou zatím možné tyto způsoby návratu do vlasti:

1) Přes Rakousko na základě řádného platného cestovního pasu po obdržení rakouského tranzitního víza, které lze obdržet bezplatně na rakouských zastupitelských úra-

dech v Bělehradě, Záhřebu a Lublani, anebo na základě cestovního dokladu «příloha k občanskému průkazu», do kterého obdrží českoslovenští občané zvláštní povolení k tranzitu přes Rakousko přímo na jugoslávsko-rakouských hranicích od rakouských pohraničních orgánů. Mototuristé se musí prokázat «zelenou kartou», nebo potvrzením o zaplacení povinného pojištění pro cizinu 20 Kčs.

Silniční přechody na rakousko-československých hranicích jsou otevřeny výlučně pro československé občany. O poměrech na těchto hranicích přechodech a dále zatím není velvyslanectví spolehlivě informováno, proto se doporučuje informovat se ještě na československém konzulárním oddělení velvyslanectví ČSSR ve Vídni 14. pensingerstrasse 11/13, v pondělí dne 26. VIII. 1968 má vyjet již z Vídně do Prahy i rychlík Vindobona.

2) Přes Maďarsko je umožněn návrat do ČSSR na silničních pohraničních přechodech na východ od Slovenských Ďarmot (Bulassagyarmat) to znamená, že použít tyto možnosti mohou jen ti českoslovenští občané, kteří bývají na středním nebo východním Slovensku.

V pondělí dne 26. VIII. 1968, má vyjet již rychlík Budapešť—Praha přes železniční přechod Szob—Stúrovo.

3) Podle zprávy z Prahy zajišťuje se autobusová doprava z maďarských, rakouských a západoněmeckých hranic.

Ti českoslovenští občané, kteří se zatím nemohou odhodlat, aby nastoupili uvedenými způsoby cestu k návratu do vlasti, anebo čekají na letecké spojení a jejich výjezdní doložky končí, mohou požádat o prodloužení platnosti výjezdní doložky na konzulárním oddělení velvyslanectví ČSSR v Bělehradě, Bulvar revoluce 22, anebo na generálním konzulátě ČSSR v Záhřebu.

Před velvyslanectvím ČSSR hovořil Ota Šik

Dne 22. srpna se v dopoledních hodinách před velvyslanectvím Československé socialistické republiky v Bělehradě shromáždil velký počet čs. občanů. Z balkónu velvyslanectví k nim promluvil Ota Šik, místopředseda čs. vlády, který spolu s ministrem zahraničí ČSSR aj. byl t. č. v Bělehradě. V krátkém projevu O. Šik informoval čs. občany o situaci vzniklé intervencí. Vyzval je, aby s klidem a důstojně přijali tuto těžkou ránu. Šik rovněž vyzval čs. turisty, aby se s plnou důvěrou obraceli o pomoc k jugoslávským orgánům, které podle Šikových slov usilují o co nejlepší umístění čs. občanů. Zároveň prohlásil, že všichni čs. občané mohou být šťastní, že se v okamžiku velké tragédie nacházejí v zemi, která celým srdcem podporuje československý lid. Shromáždění čs. turisté zazdívali pak československou hymnu a provolávali «Ať žije Jugoslávie!», «Ať žije Tito!», «Ať žije Dubček!». Na nejděle trvali se objevil slz. Šik na otázku, zda se čs. turisté mohou zúčastnit velkého mítinku, odpověděl, že mohou, ale že mají zachovat klid a rozvahu.

Zasedání Předsednictva a Výkonného výboru ÚV SKJ. — Za předsednictví soudruha Tita zasedali dne 22. srpna členové Předsednictva a Výkonného výboru Ústředního výboru Svazu komunistů Jugoslávie na Brionech. Na zasedání byla vyjádřena jednohlasná podpora národům Československa, dělnické třídy, vlády a vedení KS Československa. Vojenská intervence v ČSSR byla označena za jednu z rozhodných historických událostí — která zasadila velkou ránu socialistickému hnutí a která plně kompromitovala stalinové metody v očích celého světa. Kromě toho intervence ve velké míře zůstala mezinárodní napětí a z těchto důvodů bude mít dalekosáhlé záporné následky v mezinárodních vztazích, zejména ve vztazích mezi socialistickými zeměmi. Předsednictvo a Výkonný výbor ÚV SKJ vyzvaly všechny pracující Jugoslávie, aby se semkli kolem SKJ, kolem jeho politiky obrany nezávislosti a rovnoprávnosti mezi národy, aby ještě všestranněji bojovali za prohloubení socialistických vztahů na základech samosprávy a plné demokracie, aby se co energičtěji postavili proti útokům z různých stran. Předsednictvo a Výkonný výbor rovněž vyzvaly pracující, aby znemožnili každou provokaci a pokusy o zneužití vzniklé situace, zejména když jsou tyto provokace zaměřeny na podlomení jednoty našich národů.

Komentář

Solidarita s národy ČSSR

Národy Jugoslávie, které s upřímnými sympatiemi k Čechům a Slovákům sledovaly vývoj československé společnosti, byly vpadem vojsk zemi Varšavské smlouvy na území ČSSR velmi rozhořčeni. Svůj rozhodný a důstojný protest miliónové masy jugoslávských pracujících vyjádřily na mítincích svých pracovních kolektivů, na táborech lidu i na schůzích komunistů a občanů v osadách. Tisíce telegramů ÚV SKJ, ústředním výborům SK jednotlivých republik, velvyslanectví ČSSR v Bělehradě aj. — podaly bezprostřední svědectví, co si národy Jugoslávie myslí o intervenční akci zemi Varšavské smlouvy. Sbratření ve svém socialistickém státě svéhodných národů a národností, pevně semknutí pod prapory Strany a na boku svého milovaného presidenta Tita — v době, kdy provádějí hospodářskou reformu a kdy všestranně usilují o prohloubení socialistických vztahů — jugoslávské národy a národnosti v těchto dramatických dnech plně cítí s pracující třídou Československa a důstojně a co nejostřeji odsuzují odporné metody interventů zejména když jde o socialistickou zemi, která se pokusila vybudovat socialismus podle vlastních podmínek.

S hlubokým pochopením naše národy sledovaly vnitropolitický vývoj Československa od lednového pléna ÚV KSČ. Uvědomovali jsme si skutečnost, že i přes vnitřní a vnější překážky se pracující třída Československa dostává zpod rukou tmářských sil a dirigování, že se vzmáhá jako lavina v srdcích Čechů a Slováků národní hrdost, skutečné vlastenectví a humanistický socialismus, že se vzmáhají samosprávné vztahy československé socialistické

společnosti. Jako občané země samosprávného socialismu jsme přáli plný úspěch tomto procesu v československé společnosti.

Nyní však došlo k obrátu. Jestliže se dnes na našich schůzích hovoří o «rudé vlajce polítnuté krví» a o tom, jak pravil i s. M. Todorović na táboru lidu na Náměstí Marxe a Engelse v Bělehradě, že «rudá proletářská vlajka Marxe a Engelse byla zašpiněna a zhanobena» — pak to znamená, že tragédií jednoho malého státu cítíme jako svou tragédii. Navíc jsme si uvědomili, že komunistické a dělnické hnutí utrpělo silnou ránu, která se tak hned nezacelí. Z těchto důvodů jsme tím spíše rozhodnuti bojovat za vítězství skutečného socialismu, demokracie a rovnoprávnosti všech národů a národností. Jsme rozhodnuti plně se postavit pod prapory Strany a plnit všechny úkoly, které před nás postavily naše společenstvo — politické organizace a které před nás kladou zájmy naší společnosti. Nedáme se nikým vyprovokovat, budeme se bránit!

Československá tragédie se nás hluboce dotkla. Obvinitelstvo dělných sídlišť, měst i vesní t. č. všemožně pomáhá 50 000 československých turistů, které tragédie jejich země zastihla u nás. Naši občané, pracovní organizace a instituce se dobrovolně zřikají značných částek svých rozpočtů a věnují je na pomoc čs. občanů. Byl zajištěn bezplatný pobyt tisícům čs. občanů. Cítime všechno, abychom našim hostům ulehčili jejich těžké okamžiky. Považujeme to za svou povinnost! Tato země zakusila rovněž velké tragédie. A proto dovede ocenit skutečné přátelství a soudružskou pomoc. (B)

Stále nové protesty

V souvislosti s nečestnou, zákeřnou, zrádnou a hanebnou okupací Československa sovetskými jednotkami a jednotkami smluvních zemí Varšavské smlouvy, mimo Rumunsko, dostává Ústřední výbor Komunistické strany Jugoslávie protestní resoluce a telegramy vyjadřující plnou podporu Československu, odsouzení jednání okupačních jednotek a rozhořčení všeho pracujícího lidu Jugoslávie proti okupantům.

Československý svaz v Daruvaru a NVI «Jednota» mezi prvními zalaly ÚV SKJ protestní telegram tohoto znění:

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SK JUGOSLAVIE — BĚLEHRAD

Příslušníci české a slovenské národnosti v SR Chorvatsku a Československý svaz v SR Chorvatsku se sídlem v Daruvaru, pracovní popolitost NVI «Jednota» a skupina více než sto československých turistů, kteří jsou toho času v Daruvaru, jsou rozhořčeni a vyjadřují protest a co nejostřeji odsuzují okupaci ČSSR jednotkami ozbrojených sil zemi Varšavské smlouvy.

Vyjadřujeme plnou podporu politice ÚV SK Jugoslávie a soudruhu Titovi, podporu zaměřenou na ochranu míru, rovnoprávnosti a nevměšování do vnitřních záležitostí druhých zemí a pro vítězství socialismu ve světě.

Československý svaz v SRCH DARUVAR

Celý svět je pobouřen a ohromen nezodpovědným a špinavým okupantským činem Sovetského svazu a jím do intervence zavlečených spojenců zemi Varšavské smlouvy. Ozbrojené síly mnoha zemí a síly Atlantického paktu dostaly příkaz, aby byly v pohotovosti. Všechny mírumilovné státy celého světa a světové veřejné mínění zadá okamžitě stažení okupačních jednotek z Československa.

Agresor musí být přemožen!

Protest vlády SFRJ

Zástupce státního tajemníka pro zahraniční věci SFRJ Milorad Pešić přijal na své příání velvyslance Sovetského svazu a LR Polska a diplomatické zástupce NDR, Bulharska a Maďarska, aby jim předal protest a prohlášení vlády SFRJ k vojenské intervenci vojsk těchto zemí v Československu. Diplomatický zástupce Bulharska text prohlášení vlády SFRJ odmítl přijmout.

Všechny pokrokové síly světa

Musíme být jednotni

Především pozdě v noci skončilo Desáté plenární zasedání ÚV SK Jugoslávie. Zasedání ÚV zakončil předseda Svazu komunistů Jugoslávie Josip Broz Tito, který řekl, že se i tentokrát, jak tomu bylo již tolikrát v minulosti, projeví plná jednota v jednání o problémech, které se týkají nejen Československa, ale i celého mezinárodního revolučního hnutí. Soudruh Tito potom pokračoval:

»Myslím si, soudruzi, že se zde projevíla rozhodnost, důkaz toho, že jsme připraveni, abychom bez bázně hleděli všude událostem, které by mohly následovat. Zároveň si však musíme být vědomi všech po-
tíží, které jsou před námi, ale ty nemohou vadit v práci nejen komunistům, ale i Socialistickému svazu.«

Prezident Tito zdůraznil, že náš stát může a musí být připraven všestranně, poukázal na nebezpečí, že Jugoslávie bude stát před dosti těžkými problémy a že je nutno věs se postarat o to, jakým způsobem překonat těžkosti, které by z toho mohly vyplynout.

Soudruh Tito potom pokračoval: »Nejpodstatnější a nejdůležitější za současné situace, jak se to také projevílo na našem zasedání, je jednota našich národů. Jednota Svazu komunistů je zárukou, že zvládneme všechny eventualit, ke kterým by za současné situace mohlo dojít.

Ve světě se na socialistické Jugoslávii hledí a bude jistě také v budoucnosti hledět jako na stát, který pevně stojí na principech rovnoprávnosti všech států, velkých i malých, a na principech nemyšlení se do vnitřních záležitostí jiných států.« Budou-li se tyto principy dodržovat, a o tom není podle názoru s. Tity pochyb, ve světě se zmenší napětí a nedůvěra, které jsou výsledkem ozbrojené intervence v socialistickém Československu.

»Domnívám se, že se teď ještě více projevíla nutnost setkání neangažovaných zemí na nejvyšší úrovni.

Je proto nutno bez nervozity a chladnokrevně popularizovat stanoviska strany ve všech organizacích, vyhnout se provokacím a nepředloženým činům. To by mohlo negativně ovlivnit naši situaci a dát důkazy do rukou těm, kteří, buďte přesvědčení, nebudou nečinní.« Uzavíraje desáté zasedání Ústředního výboru Svazu komunistů Jugoslávie, prezident Tito popřál všem členům ÚV co největší úspěch v jejich činnosti.

Tisková konference místopředsedy čsl. vlády O. Šika v Bělehradě

Po návratu z Rumunska promluvil místopředseda československé vlády O. Šik k jugoslávským a zahraničním novinářům o současné situaci a o okupaci Československa. Při zahájení tiskové konference, již se zúčastnili z československé strany ministři Vlasák a Gašparík, jakož i velvyslanec ČSSR L. Šimovič, místopředseda československé vlády poděkoval jménem československého lidu novinářům celého světa za jejich velký přínos správnému vysvětlování boje českého a slovenského národa proti okupantům. Zároveň poděkoval jugoslávským národům, vládě a SKJ za to, že se v těžkých chvílích postavili na obranu československého státu. Když vysvětlil, že okupace Československa je vlastně poslední nápor neschopných a zpátečnických sil, které smetly lednové události, poukázal O. Šik na to, že se na jejich ochranu postavili ti, kteří se obávali, že by je čekal stejný osud. V boji o mocenské pozice je vlastně zapotřebí hledat odpověď, proč se jednotliví lidé odhodlali k zákroku, a ne v nějakém boji proti kontrarevoluci v Československu. Československo si jen hledalo právo na vlastní cestu k socialismu.

Po zakončení projevu místopředseda Šik odpovídal na četné otázky novinářů o konferenci komunistických stran, o budoucí cestě ČSSR, o jednání v Rumunsku a o cestě prezidenta Svobody do Moskvy. Na o-

tázku jednoho novináře, zda by jednání nemohlo skončit kompromisem, Šik řekl, že v politice kompromisy jsou nutné, avšak že od některých požadavků nelze ustoupit.

Po skončení úvodního projevu místopředseda čsl. vlády Ota Šik odpovídal na četné otázky novinářů. Šik pravil, že mimo jiné, že účelem jeho cesty do Bukurešti a rozhovorů s generálním sekretářem ÚV KS Rumunska a předsedou státní rady LR Rumunska N. Ceauseskem bylo jednání s odpovědnými státníky Rumunska o vzniklé situaci v ČSSR, jakož i o výhledech a možnostech k svolání nové porady představitelů dělnických a komunistických stran v Praze, nebo mimo ČSSR, jestliže k tomu vojska země Varšavské smlouvy nedají svolení. Podle Šikových slov KS Československa a Rumunska již podnikly první opatření k tomuto účelu. Akademik Šik rovněž informoval novináře, že SK Jugoslávie vyslovil souhlas s pořádáním této porady. Mluví čsl. vlády rovněž pravil, že nemá žádné spojení s prvním tajemníkem ÚV KSČ z po několika dnech ani spojení s prezidentem ČSSR L. Svobodou a prohlásil, že očekává, že čs.-sovětská jednání v Moskvě skončí určitými kompromisy — »k nimž v politice dochází«. Šik informoval novináře i o tom, že se ministr zahraničních věcí ČSSR dr. Jiří Háček po skončení své mise v OSN znovu vrátí do Bělehradu.

V těchto dnech v zemi

Odložena návštěva státníka z Tanzanie

Na návrh Společené republiky Tanzanie byla odložena návštěva místopředsedy vlády Tanzanie Rašida Kavana. Tento státník měl přicestovat do Jugoslávie 25. srpna t. r.

Tragická smrt dvou členů Městské konference SK Záhřebu

Při tragickém neštěstí přišli o život dva členové Městské konference SK Záhřebu — Viktor Posarić a Marjan Ofek. Za nejvyšších počet byly tělesné pozůstatky obou vynikajících záhřebských společensko-politických pracovníků pochovány na záhřebském Mirogoji.

Úroda pšenice jen o něco menší než loni

Podle údajů Svazového statistického ústavu bylo letos v Jugoslávii sklizeno 437 miliónu tun pšenice — o 9 procent méně než loni, což je ná-

sledek nepříznivého počasí. Průměrné výnosy v Chorvatsku byly však vyšší o 8 proc., ve Vojvodině o 1 procento a na Kosmetu — až o 30 procent!

Mika Spiljak se vrátil z návštěvy v Norsku

Předseda Svazové výkonné rady Mika Spiljak, který byl v minulých dnech na návštěvě v Norsku, vrátil se dne 21. srpna s celatními členy jugoslávské delegace do vlasti. Mika Spiljak odjel do Norska na pozvání předsedy vlády Norska Borle-na, ale vzhledem k událostem v Československu byl nucen zkrátit svou návštěvu přátelské země.

Tito přijal Elbricka

Na přání velvyslance USA v Jugoslávii Burka Elbricka, prezident Tito přijal 23. srpna velvyslance USA a setrval s ním v kratším rozhovoru.

Zemřel Ratko Sofijanić

V minulých dnech následkem srdeční mrtvice zemřel v Ochridu generál plukovník Ratko Sofijanić, ve ltel pohraničních jednotek Jugoslávie. Kromě jiných zaslal soustrastný telegram choli a rodině zesnulého i prezident republiky a nejvyšší velitel ozbrojených sil soudruh Tito. Tělesné pozůstatky zesnulého byly le-
tadlem převezeny do Bělehradu a za nejvyšších počet pochovány.

Bojovníci NOR a mládež proti agresi

Předsednictvo Svazového výboru Svazu sdružení bojovníků Jugoslávie na svém zasedání dne 22. srpna jednomyslně odsoudilo agresi pěti zemí Varšavské smlouvy. V prohlášení, které bylo po zasedání zveřejněno, jugoslávští bojovníci vyjádřili hluboké rozhořčení nad porušením legitimních státních a politických práv ČSSR a požádali o rychlé stažení okupačních vojsk z území Československa.

Také předsednictvo Svazu mládeže Jugoslávie jednalo o reakci mladých lidí v celé zemi na události v ČSSR. Po skončení zasedání zveřejnil Svaz mládeže prohlášení, v němž se odsuzuje vojenská intervence pěti zemí Varšavské smlouvy a zdůrazňuje se, že agrese zasadila těžkou ránu mezinárodnímu dělnickému hnutí, že předslavuje porušení mezinárodního práva a Charty OSN.

Z jedné z posledních návštěv Ceauseska v Jugoslávii. — Tito a Ceausesku v Novém Sadu

stojí za bojem Československa

Solidarita a pomoc na každém kroku Také Varaždin přijal československé turisty

Po zasedáních a prohlášeních ÚV SKJ, Svazové konference socialistického svazu pracujících, Svazu odborů Jugoslávie, Turistického svazu, po prohlášení vlády SFRJ, po zasedání vedení společensko - politických organizací a výkonných rad jednotlivých republik — byla v celé zemi zahájena velmi živá politická aktivita, vyvolána současnými událostmi v ČSSR, která též směřuje k všestranné pomoci 50 000 čs. občanů, které hrubá intervence vojsk zemi Varšavské smlouvy zastihla na letním prázdninovém pobytu v Jugoslávii.

V celé zemi byla ihned uspořádána veřejná shromáždění pracujících v závodech, mítinky občasných schůzí členů společensko - politických organizací ve městech i na vesnicích. Komunisté, dělníci, rolníci, mládež a inteligence vyvířili ostrý protest proti špinavému okupování ČSSR a v telegramech s. Titovi a vedení SK Jugoslávie vyvířili svůj souhlas s jejich stanoviskem k událostem kolem ČSSR a požádali stažení okupačních vojsk.

Zabezpečení pobytu československých turistů

Svíj postoj pracujících tisíců jugoslávských závodů vyjádřili tím, že se rozhodli věnovat do fondu na pomoc čs. turistům až 10 000 i více dinárů. Jednotlivé dopravní podniky, jako dopravní podniky v Záhřebě, Lublani a v Bělehradě, pokrmovnice aj. se rozhodly poskytovat bezplatné služby čs. občanům. Záhřebští, bělovarský aj. PTT podniky rovněž se rozhodly k poskytování bezplatných služeb pro čs. turisty. Také jednotlivé restaurace a hotelové podniky v četných turistických střediscích vstříly vstříci čs. turistům a zdarma nebo s velkou slevou jim umožnili prodloužit pobyt v Jugoslávii. V Záhřebě Sarajevu a v jiných městech rovněž docházelo k tomu, že občané sami odváděli jednotlivé rodiny k ubytování přímo z ulice. Také taxikáři v Záhřebě a v jiných městech zdarma převáželi čs. turisty. Náš lid projevil velmi velké pochopení pro situaci v níž se ocitl velký počet čs. turistů u nás.

Okupace ČSSR zastihla na území Dalmácie na 20 000 Čechů a Slováků. Ve Splitě a v jiných turistických střediscích byla provedena rychlá akce k zajištění pobytu všech čs. turistů. Sto splitských rodin okamžitě nabídlo pohostinství čs. rodinám s dětmi. 2000 turistů bylo umístěno v kolektivních zotavovacích. Splitští závodníci — jako „Jadrantekstila“, „Dalmat“, „Jugoslavstika“ aj. — vnovaly na pomoc čs. turistům nepříznivě ohnoss ve výši 5 až 10 000 nových dinárů.

Ubytování čs. turistů u jugoslávských hranic

Na jugoslávských hranicích s Rakouskem a Maďarskem zastihla okupace ČSSR velký počet čs. turistů, kteří se vraceli ze své dovolené. Přestože hranice s Maďarskem byly otevřeny, čs. turisté raději zůstali na jugoslávském území. Maďarské pohraniční orgány u hraničního přechodu Gorlice poblíž Čakovce zvali čs. turisty přes hranice a upozorňovali je, že je Jugoslávie nepřítel. Ve Varaždině a v Čakovci byl pro čs. mototuristy zajištěn velký počet lůžek. V Osijeku a v B. Mena-

stiru bylo zajištěno kolektivní ubytování ve školách a v ubytovných Červeného kříže. Také v Subotici zastihla okupace ČSSR velký počet čs. mototuristů. Ubytování pro ně bylo zajištěno v Paláci.

Do Niše přijelo od prvního dne okupace více než 2000 čs. turistů z Bulharska. Největší počet z nich byl umístěn v budovách školních domů a pro 500 rodin s dětmi byl zajištěn pobyt v jednotlivých rodinách. Mezi čs. turisty v Niši je i 14 členů posádky letadla, které bylo zabaveno v Sofii a letci byli vráceni do Jugoslávie.

Fr. Šebor ve Výkonné radě SR Chorvatska

Generální konzul ČSSR v Záhřebě Fr. Šebor navštívil ve čtvrtek 22. srpna členy Výkonné rady Chorvatska Milku Kufrinovou a Nikolu Šušnjara, aby jim vložil situaci, v níž se ocitli čs. turisté. V delším rozhovoru byl. gen. konzul ČSSR Fr. Šebor informován o všech opatřeních, zajišťujících co nejlépe ubytování čs. turistů.

Mítinky solidarity v Sarajevu a v N. Sadu

V sobotu 24. srpna byl v Sarajevu uspořádán velký mítink solidarity 140 000 občanů hlavního města SR Bosny a Hercegoviny s ČSSR. Mítink uspořádaly městské společenské politické organizace. Hlavním řečníkem na tomto velkolepém mítinku, jehož se zúčastnilo i několik stovek čs. turistů byl předseda ÚV SK Bosny a Hercegoviny Cvijetin Mijatović. Často přerušován potleskem Mijatović ostře odsoudil vojenskou intervenci v ČSSR a požádal o stažení okupačních vojsk z území Čes-

koslovenska. Okupace Československé socialistické republiky zastihla v obvodu Varaždinu na 300 Čechů a Slováků. Ještě dříve nežli se přistoupilo k organizaci nuceného pobytu československých turistů v Jugoslávii, volali obyvatelé Varaždinu v ulicích na přátele z Československa a nabízeli jim k dispozici své byty.

Již 21. srpna večer Generalturist ve Varaždinu otevřel informační kancelář pro čs. turisty a začal přijímat nabídky obyvatel Varaždinu, kteří si přáli přijmout do svých domovů občany z ČSSR. Současně i pohostinský podnik z Varaždinu poskytl úplně zdarma k dispozici použití autokempu na Varaždínbregu, zatímco skauti upravili prostor pro kempování u jejich domu na Drávě. Počínaje „Koika“ poskytuje teplejší československým turistům. Druhého dne okupace bylo již na 350 československých turistů umístěno a zaslubováno potravinami.

V pátek 23. srpna byli v důsledku deštivého a chladného počasí českoslovenští turisté přemístěni z kempu do zámku ve Vinici v blízkosti Varaždinu.

Češi a Slováci ihned založili svůj výbor, který organizoval průběh práce v zámku. Ženy začaly ve směrných připravovat jídlo, uklízet restauraci a ostatní místnosti, takže v zámku jsou zapotřebí jen dva domácí lidé — správce zámku a jedna kucharka. Byl založen také stranický výbor. Zvláštní pozornost byla věnována informování o událostech v Československu a vyzvám a oznamování jugoslávských úřadů a vel-

vyslanectví ČSSR. Kromě sledování televizního a rozhlasového programu jugoslávských telekomunikací prostředků, bylo zorganizováno také vysílání v češtině prostřednictvím rozhlasu ve Varaždinu.

Přes „Generalturist“ byla zajištěna také doprava tiskovin v češtině a slovenštině — „Jednota“ z Daruvaru a „Hlas Ludu“ z Nového Sadu.

Obyvatelé Vinice už několikrát navštívili Čechy a Slováky ve Vinici a pionýři tohoto malého města darovali svým malým přátelům z ČSSR několik beden ovoce.

Pro ty příslušníky ČSSR, kteří zůstali ubytováni v soukromých domácnostech ve Varaždinu byly upraveny místnosti v Lidové universitě „Bratři Ribarů“ ve kterých je otevřen dočasně „Československý dům“.

Podle informací vedoucího Stábu pro pomoc čs. turistům Josipa Djurase, ředitele provozovny „Generalturist“ ve Varaždinu, obyvatelé tohoto města prokázali veliké porozumění pro těžkou situaci čs. turistů a nabídli jim maximum pohostinství, čímž znovu prokázali svoji lásku k československému lidu a podporu jeho úsilí při budování svobodného a nezávislého socialistického Československa.

T. Dž.

koslovenska. Z mítinku solidarity byly zaslány pozdravné dopisy ÚV SKJ a soudruhu Titovi, ÚV KSC a jeho prvnímu tajemníku Dubčekovi.

Na velkém mítinku solidarity s národy Československa v Novém Sadu bylo přítomno na 70 000 lidí. Hlavní projev k shromážděným občanům Nového Sadu přenesl Mirko Tepavac, předseda Krajského výboru SK Vojvodiny. Jeho projev byl často přerušován skandováním a provoláváním hesel jugoslávsko-československého přátelství a slávy s.

Titovi a Dubčekovi. Také z tohoto mítinku byl zaslán dopis ÚV SKJ a soudruhu Titovi.

Příspěvky pro turisty z ČSSR rostou

Ve chvílích okupace Československa bylo v Jugoslávii na 50 000 československých turistů, někteří z nich i v Daruvaru. Ihned po oznámení zprávy o hanebném činu okupačních vojsk, vzala Jugoslávie pod ochranu všechny přítomné turisty z ČSSR. Zotavovny, hotely, restaurace, turistické a jiné instituce, úřady a průmyslové podniky iako i soukromé domácnosti nabízejí své příspěvky pro ubytování a stravování československých turistů po dobu nuceného pobytu v Jugoslávii. Všem turistům se daří dobře a jakmile to situace v Československu dovoli, budou se moci vrátit do své země.

Za účelem soustředování příspěvků pro turisty z ČSSR na jednom místě, bylo rozhodnuto a oznámeno všem zajemcům, aby své příspěvky posílali na běžný účet bankovního úřadu v Daruvaru č. 3127-8-757.

Oznámení čs. velvyslanectví

Velvyslanectví ČSSR v Bělehradě oznámilo v minulých dnech, že kvůli okupaci země se platnost všech dokumentů československých občanů, kteří toho času tráví dovolenou v Jugoslávii, automaticky prodlužuje na neurčitou dobu. Toto oznámení se vztahuje na všechny doklady československých občanů, jejichž platnost již vypršela anebo zakrátko vyprší.

Padesáti tisícům turistů z ČSSR — které okupace jejich země zastihla na letní dovolené — velvyslanectví ČSSR adresuje oznámení, které zveřejnily všechny jugoslávské rozhlasové stanice a noviny. V tomto oznámení se praví, že k in-

vazi a k ozbrojené intervenci 5 zemí v ČSSR došlo proti vůli vlády, prezidenta republiky a Národního shromáždění a že žádný ústavní orgán státní moci ČSSR intervenci nežádal ani nedal k ní svolení. Velvyslanectví rovněž vyzvalo čs. občany, aby v těchto těžkých dnech zachovali klid a aby několik dnů počkali v místě trávení své dovolené. Zároveň vyzvalo čs. občany, aby se nevydávali na cestu do Záhřebu anebo do Bělehradu, a aby v místech svého pobytu se obrátili na místní jugoslávské orgány, které jim vyjdou vstříc. Velvyslanectví ČSSR informuje čs. občany, že budou vyrozuměni o možnostech návratu do své země.

Velký národ je svobodný jen tehdy,

VELKÝ MITINK SOLIDARITY V BĚLEHRADĚ

POŠPINĚN PROLETÁŘSKÝ PRAPOR MARXE A ENGELSE

Ve čtvrtek v 17 hodin na Náměstí Marxe a Engelse v Bělehradě byl uspořádán velký mitink solidarity občanů Bělehradu s národy ČSSR. Na mitinku solidarity se shromáždilo více než 200 tisíc lidí. Za přítomnosti velkého počtu vedoucích činitelů, promluvil k shromážděným lidem Mijalko Todorović, tajemník Výkonného výboru SK Jugoslávie. Mitink zahájil Simcon Zatezalo, tajemník Městského výboru SK Bělehradu. Oba řečníci byli během svých projevů mnohokrát přerušováni projevy souhlasu. Shromáždění Bělehradské polleskem a provoláváním »Dubček-Tito!« vyjádřili podporu jugoslávskému stanovisku k okupaci ČSSR a manifestovali svůj důstojný a rozhodný postoj k událostem v této zemi. Z mitinku solidarity byl zaslán pozdravný dopis soudruhu Titovi a Ústřednímu výboru SK Jugoslávie. V pozdravném dopisu se praví, že občané Bělehradu spolu s pracujícími lidmi celé Jugoslávie věrní svobodomilovným tradicím našich národů, plně podporují stanovisko ÚV SK Jugoslávie a prohlášení s. Tita k okupaci Československa.

Lid ČSSR nebude pokořen

V úvodu svého projevu s. Todorović pravil, že invaze vojsk zemí Varšavské smlouvy do ČSSR hluboce zneklidnila a rozhněvala národy naší socialistické společnosti a že celá naše země hluboce prožívá těžké drama Čechů a Slováků jako své drama. Podle slov s. Todoroviće je to proto, že národy ČSSR a Jugoslávie spojují dlouhodobé tradice spolupráce a přátelství. Zároveň dodal, že SKJ a naše socialistická společnost nepřetržitě vedou boj za svobodu a nezávislost národů, za rovnoprávnost, demokratickou spolupráci mezi všemi národy světa. Nyní však byla pošpiněna a zhanobena rudá internacionální vlajka Marxe a Lenina, čímž byla zasazena rána všem socialistickým a proletářským sílám celého světa. Dále s. Todorović připomněl, že již několik dnů zlatou Prahou, Bratislavou a jinými místy ČSSR prolíná zahraniční ozbrojená síla a tanky.

»Avšak lid ČSSR nebude poražen; jednomyslně se sešel kolem své Komunistické strany. Ofidal se ke svému vedení a bude pokračovat na cestě demokratické vstavy. pravil s. M. Todorović a pokračoval: Dubček a jeho soudruzi zůstali věrni svým národům, své dělnické třídě a demokratické cestě vstavy socialismu, cestě, která byla započata na lednovém plénu. Nám, pracujícím lidem, mládeži a všem národům Jugoslávie jsou známy prameny nezdolitelné síly, z nichž Češi a Slováci čerpali svou sílu v těchto těžkých okamžicích. Je to především boj za svobodu a nezávislost, za skutečný socialistický rozvoj československých národů podle vlastních potřeb a požadavků jejich společnosti. Dnes se národní nezávislost stala základní potřebou pro nerušený ekonomický, kulturní at. rozvoj všech národů světa, malých a velkých, bohatých a chudých, vyspělých i méně vyspělých.«

Proč zahraniční vojska napadla ČSSR?

Dále ve svém projevu s. Mitinku Todorović připomněl, že Předsednictvo a Výkonný výbor ÚV SKJ na svém posledním zasedání plně podpořil bratrské národy ČSSR a jejich

vedení v boji za demokratický rozvoj socialismu. Na otázku, proč zahraniční vojska vstoupila na území ČSSR, s. Todorović řekl, že je to každému známo. »Všem je dnes zřejmé, že tu jde o pokus zastavení obrodného procesu čs. socialistické společnosti, o zastavení demokratické cesty ve vývoji socialismu v ČSSR, který byl podle přání dělnické třídy a všech pracujících zahájen v lednu tohoto roku.«

V pokračování svého projevu s. Todorović hovořil o vývoji socialismu v mezinárodním životě a o pokusech, aby se tento vývoj přerušil SKJ a naše socialistická společnost bude však i dále bojovat za prohlubování demokratického socialismu, za mír a pokrok v celém světě.

Jednota našich národů k vítězství

»Jsme si vědomi, že vždy dosud, zejména v těžkých dobách NOB a dodnes, jednota pracujících našich měst a vesnic, naší inteligence, rolníků a mládeže — byla zárukou pro překonání všech potíží i těch nejvážších. Bratrství a jednota všech národů Jugoslávie se plně projevíla

Také Daruvar se postaral o čs. turisty

V době vpádu vojsk zemí Varšavské dohody na území Československa, na území komuny Daruvar bylo více než 100 čs. občanů-turistů. Více než 50 čs. občanů se nacházelo na návštěvě u svých příbuzných. V Daruvaru byla též i delegace Jednotných zemědělských družstev okresu Znojmo a na své cestě na Jadran přibyla 45členná skupina pracujících obchodního podniku z Třebíče, kteří jsou hosty pracovního kolektivu daruvarského obchodního podniku. Všichni ti občané byli znepokojeni — avšak všem se dostalo již prvního dne dobrého přijetí ze stran našeho města a našich občanů.

Prostřednictvím Obecního výboru Cerveného kříže, Turistického spolku, Československého svazu v SR Chorvatsku, společenských politických organizací a pracovních kolektivů, ihned druhého dne byla zahájena akce, zaměřená na přijetí většího

v těchto těžkých dnech ve spojení s okupací ČSSR, stejně tak jako i v době boje za Istrii. Terst aj. naše území, jako i v roce 1948 a ve všech líných okamžicích, kdy byla ohrožena naše svoboda, nezávislost a samostatný socialistický vývoj. Soudruh M. Todorović vyzval shromážděné a všechny náš lid, aby se nyní znovu sešli za účelem provádění hospodářské a společenské reformy, prohloubení socialistických vztahů na základě samosprávy a demokracie. M. Todorović informoval shromážděné občany Bělehradu o průběhu jednání vedoucích orgánů SK a o stanovisku neuvýšších stranických orgánů k událostem kolem Československa, které bylo zaujato teprve po vyjádření názorů našich pracujících ve všech kolektivech.

V závěru svého projevu s. Mijalko Todorović vyzval jménem soudruha Tita a ÚV SKJ naši pracující třídu, rolníky, inteligenci a mládež k posílení aktivit při plnění zásad Směrnice ÚV SKJ. Pravil, že náš lid má být nekompromisní ke všem živlům, tendencím, osobnostem at., kteří by se pokusili ohrozit naši jednotu a demokratickou cestu samo-

Dějiny se opakují

Demonstrace v Bělehradě r. 1938 proti obsazení ČSSR fašisty

Hovořil i Jiří Hájek

Po skončení mitinku se masa Bělehradčanů a jejich hostů — Čechů a Slováků, kteří nesli velké československé a jugoslávské vlajky, vydala k budově velvyslanectví ČSSR. Tu manifestanti začali kozaracké kolo a provolávali hesla vřadující jugoslávsko - československé přátelství.

Na balkón velvyslanectví vyšel pak ministr zahraničních věcí Československa dr. Jiří Hájek a velvyslanec dr. L. Šimovič, který políbil československou vlajku. Ministr Hájek — přerušován projevy souhlasu manifestujících — poděkoval za projevy solidarity. Poděkoval »za nás, kteří jsme zde i za ty doma« s. Titovi a všem, kteří spolu s Čechy a Slováky bojují za socialismus.

počtu čs. turistů, jejichž příjezd do Daruvaru se očekával. Již v prvních dnech této akce byl založen Fond pro umístění a pomoc čs. občanů, kteří se normální cestou nemohou vrátit do svých domovů. Mezi prvními do tohoto fondu přispělo Obecní shromáždění Daruvar a pracovní kolektiv »Dalit«, jehož samosprávné orgány určily věnoval na pomoc čs. turistům 2000 n. dinárů, pak »Metalopreradijač« aj. pracovní kolektivy. Bylo rovněž zajištěno několik set míst pro ubytování čs. turistů.

Souběžně s akcí, zaměřenou na hmotné zapaření čs. turistů, byla v daruvarské komunitě zahájena i živá společensko politická aktivita, hlavně místních organizací SK a Socialistického svazu. Na četných veřejných schůzích členstva SK, Socialistického svazu a občanů bylo podrobně jednáno o dnešní situaci v ČSSR. Také pracovní kolektivy uspořádaly veřejné schůze pra-

cující. Ze všech těchto veřejných schůzí byly zaslány telegramy ÚV SKCh, ÚV SKJ, velvyslanectví ČSSR, velvyslanectví SSSR v Bělehradě, v nichž se odsuzuje okupace socialistického Československa a podporuje stanovisko SKJ a soudruha Tita.

Minulý čtvrtek večer v sále Českého lidového domu bylo uspořádáno protestní shromáždění daruvarských komunistů a občanů. Úvodní projev měl soudruh Dmiar Zagorac-Sokol, zástupce Obecního shromáždění Daruvar a poslanec tohoto kraje ve Svazové radě Svazového shromáždění. Ze shromáždění byl zaslán dopis ÚV SK Jugoslávie, v němž se ostře odsuzuje flagrantní porušení svrchovanosti území ČSSR, a v němž byla vyjádřena podpora stanovisku ÚV SK Jugoslávie a prohlášení soudruha Tita k událostem kolem Československa. (—kb—)

když nebere svobodu národům malým

Jak je postaráno o turisty z Československa

Velký počet československých turistů, kteří trávili svou dovolenou na Jadranu, nemohl se kvůli událostem v Československu dostat domů a zůstal na výzvu našich úřadů ve městech, kam se těsně před událostmi dostal. Tak se stalo, že se v jednotlivých městech, především na dálnicích seskupily větší skupiny českých turistů, kteří čekají na příležitost, aby se mohli vrátit domů. Jugoslávské úřady, podniky, instituce i jednotlivé podniky nejnutnější opatření, aby se čeští přátelé u nás v těžkých dobách cítili co nejlépe.

Velké skupiny českých turistů se shromáždily v Bělehradu, Niši, Novém Sadu, Subotici, Osijeku, Záhřebu, Karlovcích, Lublani, Mariboru, Varaždinu, Čakovci a Koprivnici, jakož i ve všech větších přímořských městech. Nejdříve jim na pomoc přispěly odbory, které jim poskytly ubytování ve všech svých zotavovacích. K nim se přidaly pohostinské podniky, které prodloužily pobyt těm, kteří se již měli vrátit domů a zároveň jim poskytly stravu. V jednotlivých městech byla podniknuta také další opatření. V Záhřebu jim Studentské středisko poskytlo k ubytování své místnosti, jsou jim přenechány k dispozici autokempy a poskytovány peněžní prostředky. Poněvadž se nepředvídal takový spád události, s přípravami se někde opozdili, a však dobrá vůle pomoci byla vždy zřejmá a důležitější než případné nedostatky. Velkou pomoc poskytli občané Jugoslávie, kteří pomáhali jak se dalo. Na sta a sta rodin bylo ubytováno u těch, kteří se dobrovolně přihlásili, že se o ně budou starat.

Čeští turisté se ve velkém počtu ubytovali v Bělehradu, kde žádají informace a pomoc od velvyslanectví Československé socialistické republiky. Ubytování jsou ve Studentském městě, v autokempu na Košutnjaku a u dálnice, dělnických noclehárnách a jinde. Automobilový svaz Jugoslávie jim poskytuje informace, bezplatné ubytování a stravování, jakož i bony na 20 l benzínu. Kromě toho jim dopravní podniky zajistily bezplatný převoz ve městě. Českoslovenští turisté se aktivně zúčastňují všech akcí, které mají podpořit boj svého lidu proti okupantům. Bylo až dojemné, když skupina mládeže přinesla před tribunu u příležitosti protestního mítinku jugoslávskou a československou státní vlajku. Za každou cenu si přejí oplácet pohostinství svým jugoslávským přátelům a oplácí to jak se dá. V Kragujevci se zúčastnili slavnostního položení věnců na pomník padlých Slováků, kteří v roce 1918 byli zastřeleni, poněvadž odmítli bojovat za Rakousko-Uhersko. V Puli větší skupina českých turistů přišla do nemocnice a poskytla zdarma krev pro nemocné, česká mládež v Bělehradu se nabídla, že se přidá k mládežnickým brigádám, které pra-

cuji na stavbě Nového Bělehradu. Zdá se, že staré heslo, které platilo mezi Jugoslávci a Českoslováky „Věrní v boji — věrní v práci“ nabývá nového významu.

V Bělehradě byl velký počet turistů ubytován také v soukromí u rodin, které se přihlásily, že se ujmu českých přátel. Pro ně bylo organizováno stravování v bělehradských hotelích, které stravu poskytly zdarma. Pro malé děti bylo organizováno podávání i čtvrtého jídla. Kuřáci mohou dostat cigarety zdarma a nemocnice zorganizovaly bezplatnou zdravotní službu pro československé turisty. Počítá se, že se v Bělehradu v těchto dnech zdržuje na tři tisíce československých turistů.

Niš se stal střediskem pro ty turisty, kteří se sem dostali na cestě z jižních oblastí Jugoslávie, jakož i těch, kteří se právě začínají vracet z Bulharska. Počítá se, že se v Niši nalézá na dva tisíce Čechů a Slováků. Jednotlivé skupiny turistů byly ubytovány v Pirotu, Leskovci a jiných městech, kde se postarali také o jejich stravování a nejnútnejší potřeby.

Také v Záhřebu bylo dosti dobře postaráno o československé turisty. V posledních dnech se jich tam ubytovalo asi tisíc, což není mnoho vzhledem k velkému počtu návštěvníků Jadranu. Je zapotřebí připomenout, že se většina těchto turistů zdržela v přímořských městech a v Záhřebu jsou jen ti, kteří již byli na cestě domů. Jsou ubytováni v jednotlivých záhřebských rodinách a většinu si vzalo na starost Studentské středisko. Záhřebský PTT podnik první odpověděl na výzvu Sdružení jugoslávských PTT podniků, aby československým turistům byly poskytnuty poštovní služby zdarma. Hned od druhého dne čeští a slovenští turisté dostali také bezplatné lékařské ošetření, bezplatný převoz městem a různé jiné služby. V blízkosti Záhřebu se četné skupiny turistů ubytovaly v

Češky a Slovenky si vaří samy

(Foto F. Ribič)

Karlovcích, Varaždinu, Čakovci a Koprivnici.

Sarajevo se také postaralo o své neočekávané hosty. Na pět set Českoslováků bylo ubytováno v autokempu na Hladi. Je postaráno o stravu i nejnútnejší potřeby.

Velké skupiny českých turistů se nacházejí v Puli (asi 3000), Rijeci (přes 2000), Splitu a jiných přímořských městech. Všechna turistická města na Jadranu okamžitě začala s organizováním pomoci pro lidi, kteří tak znenadání zůstali bez domova.

Velký počet československých turistů zůstal na jižním Jadranu. Jen v Dubrovniku jich bylo ubytováno na pět set a velké skupiny se zdržují v okolních městech. Na Černohorském přímoří se nalézá několik tisíc českých a slovenských turistů.

V Makedonii největší skupina českých turistů zůstala v Ohridu, kde je o ně také dobře postaráno. Slovinské odbory se ihned postaraly o své československé druhy a ubytovaly je ve svých zotavovacích. Velké skupiny Čechů se nalézájí v Lublani a Mariboru.

Československým turistům v prvních okamžicích nejvíce scházely zprávy o situaci doma. Proto se ihned přikročilo k organizování in-

formačních služeb. Zvláštní rozhlasová zpravodajská služba v češtině byla zorganizována rozhlasem v Záhřebu, Sarajevu a Titogradu, v Sarajevu a Mariboru se začaly vydávat bilteny v češtině s nejnovejšími zprávami a slovenský týdeník Hlas ľudu vydal zvláštní vydání pro turisty v Bělehradu a Novém Sadu. Také náš týdeník Jednota připravil dvakrát zvláštní vydání pro československé přátele. Velvyslanectví Československé socialistické republiky v Bělehradu, jakož i Generální konsulat v Záhřebu vydávaly informace pro občany Československa prostřednictvím novin, rozhlasu a televize. Všude se jevila velká snaha pomoci našim přátelům a potěšit je.

Také Daruvar, středisko české a slovenské větve v SR Chorvatské, podnikl vše, aby co nejvíce pomohl svým krajanům. Pro jejich ubytování bylo připraveno na tři sta lůžek, které občané nabídli zdarma k dispozici Červenému kříži a četní krajané oznámili Československému svazu, že by si rádi vzali k sobě rodiny z Československa. Musíme upozornit na krásný příklad ze Slav. Požegy. Tamější Čeká beseda již léta nepracuje, avšak v těchto těžkých chvílích oznámila, že by přijala dvanáct rodin z Československa. Česká škola v Daruvaru, jakož i rodiče dětí se usnesli, že by rádi uvítali skupinu dětí z Prahy, kteří dlely na letním pobytu ve Starém Gradu na Hvaru jako hosté slavonskobrodské továrny „Djuro Djaković“, kdyby děti musely déle zůstat v Jugoslávii. Bylo by jim umožněno, aby v Daruvaru navštěvovaly českou školu.

Události v Československu vyvolaly velmi ostrou reakci u našich krajanů na Daruvarsku. Ačkoliv naši krajané měli s vlastní svých dědů v posledních letech velmi chabé styky, takže se zdálo, jako by je k Československu pranic nepoutalo, okupace Československa vzbudila v nich obrovské rozhořčení proti okupantům. Celá krajská veřejnost jednomyslně odsoudila vpád sovětských vojsk do Československa a ještě těsněji se semkla s národy Jugoslávie v jeden bojový šik, který nedovolí, aby někdo sáhl na jejich svobodu.

Čs. turisté před zámek ve Vinici

(Foto F. Ribič)

Přehled situace v Československu v prvních dnech okupace

ROZHLESEM PROTI TANKŮM

Podle zpráv čs. svobodných legálních rozhlasových vysílání, zachycených v redakci „Jednoty“ v Daruvaru

Svobodné legální stanice Čs. rozhlasu a vysíláče krajských výborů KSC i krajské, okresní a místní okruhy rozhlasu po drátě a pouličním rozhlasu vysílají nepřetržitě. Jsou většinou ukryty a vysílají z tajných míst. Až obdivuhodně pružně mění svá stanoviště.

Celý československý národ se jednotně postavil proti okupantům, ale to, co dusod vkonal rozhlasové pracovníci, zasluhuje uznání nejvyšší. Bezvadně organizované podzemní působení rozhlasu funguje opravdu bez chyb. Jakmile je okupována některá stanice, okamžitě ji vymění jiná.

Již týden trvá hrdinský boj pracovníků jednotlivých vysíláček legálního čs. rozhlasu. Staletá slova šířeného éterem povzbuzujícího a vyzývajícího k odporu proti okupantům stále přechází od města k městu. Svobodný rozhlas zní ve všech oblastech ČSSR.

21. SRPNA 1968

00.00 (půlnoc) — na zasedání předsednictva ÚV KSC přichází zpráva, že vojska Varšavské smlouvy vstoupila ze všech stran na území ČSSR. Vyzývá zděšení. Pouze Kolder, Indra, Bilák, Švestka a Rigo, kteří se krátce předtím pokusili prosadit rezoluci o rostoucí kontrarevoluci a byli poraženi 12.4. nevěří známky vzrušení. Inž. Černík okamžitě odjíždí na schůzi vlády a Předsednictvo přijímá provolání k národu o neoprávněnosti a proti zákonnosti vpádu.

01.00 — vzápětí po zprávě, že na Ruzyňském letišti jsou vysazovány sovětské jednotky, je obklíčeno sídlo vlády a zanedlouho potom i budova ÚV KSC.

02.00 — po prvních slovech prohlášení Předsednictva ÚV KSC v rozhlase, jsou na rozkaz zrádce Hoffmanna vypnuty vysíláče. Redi-tele ČTK Sulek nařizuje, že všechny informace, které ČTK vydává, musí projít jeho rukama. Již předtím příslušníci Salgovcův tajné policie obsadili letiště, kde sovětská letadla na místní nováček zradivší velitel presidentské letky.

03.00 05.00 — odehrál se poslední autentický rozhovor J. Smrkovského s pracovníky, kteří měli vymout vysíláče. Byl zaznamenán a jeho obsah vyláhal čs. rozhlas 22. srpna.

08.45 — po dlouhé odmlce se ozvala stanice Československo I. a vysílala krátký projev prezidenta Svobody vyzývající ke klidu, který byl rozdělán několikrát opakován. Po deváté hodině začala vysílat zpráva a vzápětí byla umlčena sovětskými jednotkami.

09.20 — slovy: „Ještě nejsme všichni obsazeni, se ozval Svobodný legální vysíláče Plzeň. Hlásil zprávu o situaci v městě a výzvu k věrnosti.

12.30 — podle zpráv rozhlasu, ministr zahraničí Hájek, který je v Jugoslávii, se souhlasem prezidenta pověřil velvyslance, aby u vlády přelstí, které ČSSR neodpověděly, podal oficiální protest. V Kolicích dochází k sítkám do malých chlapeců, kteří házeli kameny po tanečích (dva mrtví).

12.50 — vydán text prohlášení dvanácti ministrů čs. vlády protestující proti nezákonnému aktu násilí a vyhlašující všemožnou snahu vlády o ukončení okupace.

13.57 — vysílá Gottwaldov. Vedle četných rezolucí čte i prohlášení Městského výboru Praha a Filozofické fakulty Karlovy university.

Výzva MV Praha obsahuje výzvu delegátům Čtrnáctého sjezdu KSC, aby se ihned dostavili do Prahy a hlásili se na velkých závodech, neboť většina krajských výborů se vyslovila pro okamžité konání sjezdu a MV Praha se uložila jeho organizace, protože ÚV KSC neodpověděl na jeho výzvu.

15.03 — přichází první zpráva o sympatiích NDR a ČSSR. Je vysílána výzva aby se poslanci Národního shromáždění okamžitě dostavili na zasedání do Prahy. Rovněž tak je svoláváno plénum ÚV KSC. Hrad, ministerstvo vnitra, ministerstvo zahraničí, předsednictvo vlády a ÚV KSC jsou obklíčeny a představitelé těchto institucí zadrženi uvnitř.

15.25 — z iniciativy Severočeského kraje dochází k masovému odmítání jakékoliv spolupráce s okupanty a k odpojení jakékoliv hmotné i jiné pomoci.

15.55 — vysílá Gottwaldov, který v té době jediný vysílá, přechel prohlášení olenární schůze Národního shromáždění, které bylo doručeno velvyslanectvím agresorských zemí. Obsahuje protest proti okupaci a proti porušení všech smluv i zvyklostí, žádá okamžité propuštění internovaných činitelů, umožnění normální funkce státních orgánů a okamžité odchod okupačních jednotek. Mluví o generální stávce jako formě protestu.

16.30 — poprvé se ozývá Slovensko, z rozhlasu B. Bystrica mluví místopředsedové vlády Hudák a Colotka o ministru Hruškovi. Připojili se k prohlášení dvanácti členů vlády.

16.43 — vychází prohlášení československých spisovatelů, které vedle protestu vyhlásuje rozhodný boj celého národa za obnovení nezávislosti a vyzývá do boje proti zrádcům. Velitelství protivzdušné obrany státu se mezi prvními částmi armády přihlašují k legálnímu vedení státu a stranu.

18.27 — prohlášení čs. vlády k vládám pěti zemí o okamžitém ukončení okupace. Členo též usnesení ze schůze vlády.

19.34 — mluví předsedající schůze vlády B. Machačová - Dostálová. Schůze vlády se zúčastnilo 17 ministrů z 28. Všichni se postavili proti okupaci a za internované představitel. (Pět ministrů v té době bylo na dovolené nebo na návštěvách v zahraničí, tři byli internováni. Pouze ministři Hoffmann a Pavlovský odmítli spolupracovat za daných okolností ve vládě.)

20.07 — mluví ústřední ředitel Čs. rozhlasu Z. Hejzlar. Po něm již pořídili toho dne komentáře události známý redaktor Sláva Volný.

20.50 — přichází zpráva, že po čtrnácté hodině okupanti odvezli A. Dubčeka a ostatní intervenované neznámo kam. Ozývají se první pro-

testy a komentáře k vyhlášenému prohlášení TASS o okupaci ČSSR. Okupantský vysíláč „Vltava“ zveřejnil prohlášení nejmenovaných „realistických uvažujících členů vlády a Národního shromáždění“, vyzývající ke kolaboraci.

21.15 — prezident Svoboda přijal vládu. Byl zatím na Hradě slíčen Hradní stráž. Západní vojenský okruh se postavil za prezidenta Svobodu, stejně tak četné další jednotky armád, veřejné a státní bezpečnosti a dělnických milic.

22.27 — projev prezidenta republiky v rozhlase. „Pro nás není cesty zpátky akční program je jediná cesta a máme životní zájem v ní dále pokračovat. Semkneme se a setrváme v úsilí o lepší život našich národů.“

23.13 — členové vlády Šik, Hájek a Vlasák, přítomní v Bělehradě, se solidarizovali s vládou a prohlásili, že budou pokračovat ve funkcích.

23.27 — stanice Praha vysílá ofensivní dopis chirurgické kliniky fakultní nemocnice v Praze sovětskému velvyslanectví.

23.50 — předána další protestní nota vlády ČSSR proti okupaci.

22. SRPNA 1968

0.7.45 — hrozí aktuální nebezpečí, že okupanti budou chtít vytvořit kolaborantskou vládu. Výzvy rozhlasu: neposlouchajte a bojkotujte každou ilegální vládu a orgány.

07.51 — rozhlas vyzývá vojáky, aby dali své vysíláčky a zařízení k dispozici legálnímu rozhlasu. Vysíláč MV KSC Praha vyzval delegáty sjezdu, aby se hlásili pouze na velkých závodech v Praze. Na osmou hodinu byly ohlášeny svobodné televizní noviny. Celá republika kromě sedmi velkých a čtyřiceti místních zrádců stojí jako jeden muž proti okupantům.

08.23 — stanice Hradec Králové: dokud nám mikrofon nevraží z ruky budeme s vámi.

08.25 — vysílá České Budějovice: Nedejte své znalosti a obratnost do služeb nepříteli. Nic nevíme, nic nemáme, nic neumíme! Soudruzi z tiskárny, netiskněte nic pro okupanty!

09.00 — rozhlas Praha vyzývá, že nebudou-li naši představitelé propuštěni, vstoupí republika do generální stávky. Salgovčova tajná policie zahájila akce proti voleným představitelům za více než vydatné pomoci sovětské tajné policie a členů promuštěných z STB (státní tajná policie) za zločin v době kultu osobnosti (ze skutečných členů STB zabilo jen několik málo velitelů). Okupanti zkrachovali na jednotě národa ale snaží se všemi prostředky vyčerovat chvilku, aby jeho nepokoje použili jako záminky k okupaci.

09.20 — Generální stávk Čs. armády se postavil za Svobodu, Dubčeka a okamžitý sjezd Slovák. Rovněž tak ministerstvo národní obrany.

09.30 — příkaz benzinovým čerpadlům: vydávejte benzin přednostně sanitkám a vozům záchranným noztravinami sokromníkům na deseti útrech okupantům nic, leda násilím!

09.53 — ozval se svobodný rozhlas na Slovensku (Bratislava). Vyzval pracovníky spojů a vysíláče, aby udrželi legální vysílání v provozu všemi prostředky, vysílali je ze

všech antén a do všech směrů. Přechel rovněž provolání ÚV KS Slovenska, v němž se praví, že jsme měli situaci pevně v rukou a byl klid, dokud nepřišli „zachránci klidu a svobody“.

10.11 — rozhlas Liberec hlásil výzvu závodů Severočeského kraje k jednohodinové generální stávce od 12 do 13 hodin. Potom stanice Praha vysílala Smetanovu Vltavu.

10.26 — hoří budova Lidové demokracie na Karlově náměstí v Praze. Praha je obklíčena raketovými jednotkami, budova ministerstva těžkého průmyslu byla dobývána zbraněmi. Před hotelem Praha, kde se v noci sešel ÚV KSC, je velký transparent: Delegáti sjezdu, nechoďte sem, je to past! Jezdí tramvaj č. 11, i s tranzistorovým přijímačem.

10.45 — v Královicích u Benešova přelil tank prodejnu tabáku i s dvěma lidmi, kteří byli uvnitř.

10.50 — rozhlas čte prohlášení Ústřední revizní komise KSC, nápravného sjezdového výboru ÚV KS Československa a stábu středního vojenského okruhu, že bude okamžitě uskutečňovat Čtrnáctý sjezd KSC. Přičemž vojáci jsou schopni zajišťovat ochranu jeho delegátů.

Dvě z četných provolání druhého dne okupace:

Občané republiky! Hanba těm, kdo nás přepadli. Naši zbraně je opovržení a pohrdavé mlčení. Za Svobodu, za Dubčeka, za svobodný národ!

Hanba těm, kteří nás zaprodali, kanba kolaborantům! Okupanti, prapustě naše představitel a odejděte domů! Občané, ignorujte agresory!

Dubčekova mládež

10.54 — všechny krajské ústřední státní bezpečnosti v Čechách a na Moravě stojí za legální vládou a prezidentem. Výzva ministerstva zemědělství k romoci při sklizni chmele a k tomu, aby podniky daly své vozky k dispozici zásobování. V Praze jezdí 33 linek autobusů a 11 linek tramvaje.

11.20 — BYL ZAHÁJEN 14. NEMORÁDNÝ SJEZD KSC za účasti 927 delegátů, členů vlády a hostů. Nejprve referoval s. Martin Vaculík o noční schůzi ÚV KSC v hotelu Praha a o příchodu zrádců Jakše, Koldera, Indry a Mesteka na toto zasedání v doprovodu sovětských důstojníků. Tito zrádci se pokusili převést ÚV na stranu okupantů, a když se jim to nedařilo, klamně informovali krajské výbory o průběhu zasedání. Potom s. Z. Hejzlar přechel návrh provolání k občanům o situaci v zemi. Je v něm obsaženo především odmítnutí okupace a také výzva ke generální stávce, nezahájili okupanti jednání a neomluvíli Dubček. Sjezd přijal také provolání ke všem dělnickým stranám světa, aby se postavily proti zákeřnému přepadení socialistické země těmi snážen. Po přijetí těchto dokumentů přelstil sjezd k volbě nového Ústředního výboru, neboť došlo k zpráve, že zrádce Kolder se snaží zorganizovat jakési orgán z bývalých diskreditovaných funkcí. Pro navržené členy delegátů hlasovali manifestně, vestoje za volání Ať žije Dubček! Takto oklamací bylo zvoleno všech 150 členů a také členové Ústřední revizní komise ÚV (Pokračování na násled. str.)

ROZHLESEM PROTI TANKŮM

se ihned sešel k své první schůzi, na které zvolil dvacetičlenné předsednictvo.

Prvním tajemníkem byl zvolen A. Dubček. Jeho zastupováním byl pověřen prof. V. Šilhan, šéfredaktorem Rudého práva byl místo Oldřicha Svestky jmenován S. Sekera. Sjezd se prohlásil za permanentní a sejde se opět při vhodné příležitosti.

ČLENOVÉ PŘEDSEDNICTVA ÚV KSČ:

Č. Císar, předseda České národní rady; P. Colotka, místopředseda vlády; O. Černík, předseda vlády; A. Dubček, první tajemník; E. Goldstücker, předseda svazu spisovatelů; Z. Hejzlar, ústřední ředitel rozhlasu; M. Hübl, rektor Vysoké školy politické ÚV KSČ; G. Husák, místopředseda vlády; Fr. Kriegel, předseda ÚV Národní fronty; J. Litéra; S. Sádovský; V. Slavík; J. Smrkovský, předseda Národního shromáždění; O. Šik, místopředseda vlády; V. Šilhan, zastupující první tajemník; J. Špaček, vedoucí ideologického oddělení; A. Tažký; J. Vojáček-Taras, místopředseda Svazu protifašistických bojovníků; J. Zrak.

Sjezd se konal v závodě ČKD Elektrotechnika, jak jsme poznali z televizního filmu. Počet jeho účastníků v průběhu jednání se zvýšil na 1200.

11.30 — výzva svobodných novinářů Slovenska, vysílená svobodným rozhlasem i televizí: Nedejte se vyprovokovat, nevěřte demagogům Moskvě, až řekne 14. sjezd! — Pozor! Hodinu od hodiny stoupá nejistota a podráždění okupantů — neriskujte životy, bude lich brzy třeba.

12.42 — provolání vysokoškoláků Bratislavy o tom, že je třeba zajistit všemi prostředky a za všech okolností dosazení politickou linií. Provolání hlavní politické správy čs. armády: Volnou práci ÚV KSČ, vlády a institucí. Jen Svoboda a Dubček jsou oprávněni řídit tento stát, Dubček a ostatní na sjezd, odchod okupantů — stačíme si sami, okamžitě zahájí jednání!

Provolání KSČ Bratislava, delegátů sjezdu KSČ a KSS: Slovinci uznávají jen demokraticky zvolené orgány. Věřte jen Dubčekovi, Smrkovskému a Svobodovi! Městský výbor KSS Bratislava se ujmě pořádku sjezdu KSS. Jedněte tak, aby se naše děti nemusely za nás hanbit. — Prohlášení spisovatelů, státníků a kulturních činitelů Slovenska: S rozhořčením odmítáme okupaci, stojíme za Svobodou, Dubčekem, Černíkem, Smrkovským! Slovinci nezradí republiku! (Matuska, Števec, Horov, Mihálik aj.).

13.13 — Nejmenovaný člen ÚV KSČ vypráví v pražském vysílání o tom, co se dělo na schůzi Předsednictva ÚV KSČ v noci okupace. Dubček: »Jak je to možné, já, který jsem celý život prosazoval přátelství a spolupráci a teď tohle — to je má životní tragédie.«

13.28 — provolání Národního shromáždění občanů — se zprávou, co Národní shromáždění učinilo: vydalo protest všem vládám. Žádá odchod okupačních jednotek, propuštění činitelů, normalizaci života, obnovení funkcí státní správy. Máme spojení s L. Svobodou. Občané, pomáhejte nám, nenechte se vyprovokovat.

V Praze je asi 500 sovětských tanků, v ČSSR asi 250 000 okupantů. Prohlášení hl. správy státní bezpečnosti, že je věrná prezidentovi a vládě, a že se nikdy nebude podílet na

zatýkání našich lidí. Zasedání Národního shromáždění jednalo obkličeno tanky. Jen jeden ze 166 poslanců se zdržel hlasování (Mestek). Plakáty: 1945 SSSR — osvoboditel. 1968 SSSR — »zachránce« (okupant).

13.45 — rozhlas hlásí: Sjezd zasedá ze Slovenska je přítomno zatím jen pět delegátů, ostatní v čele s Husákem a Colotkou zadrženi v Břeclavi. Sjezd začal i přesto, že okupační velitel vydal zákaz shromažďování. Předsednictvo se skládalo ze zlatých soudruhů a byl v něm dále M. Vaculík, E. Goldstücker, Z. Hejzlar, L. Jenkovicová, přítomní ministři a další. Mezitím se bývalý tajemník Kolder pokusil svolat starý ÚV, ale pro malý počet přítomných, z nichž většina ještě k tomu odmítla kolaborovat, z jeho akce nic nebylo.

14.37 — na cestě v Praze u Pražské brány je obrovský ruský nápis: »Okupanti, ven!« Na několikrát ultimatum sově. velitele nebyl sundán. V okně vedle nápisu stará paní křičí na okupanty: »Jen střelíte, vždyť jste naši bratři!« Ústřední aeroklub ČSSR poslal protest, který končí slovy: Táhněte domů!

Protest Národního shromáždění u vlády a parlamentu čelí zemi. Národní shromáždění před tváří celého světa prohlašuje, že nikdy nebyl zmocněn pozvat a také nepozvat okupanty do naší země, ide o svévolný akt násilí, proto Národní shromáždění rozhodně protestuje a žádá okamžitý odchod okupačních vojsk. Současný stav státu je kritický, jsou narušeny všechny smlouvy. Odpovědnost za škodu morální i hmotné, ve světě i u nás, má rtičie zemi. NS si vyhrazuje všechna opatření k okamžitému ukončení okupace a žádá zastavení bojových akcí, okamžitý odchod okupantů, propuštění internovaných a sdělení, kdo vydal rozkaz k jejich internaci, náhrada způsobených škod a zúčtování a vyloučení každého použití zbraní.

14.50 — velitelství Mladá Boleslav vydalo rozkaz, nevydat okupantům proviant (zásoby) a změnit směrovku na silnicích. Okupační kolony místo na Prahu jedou na Liberec.

15.08 — výzva tiskárně Mír v Bratislavě. Odejděte domů, odmontujte součástky z rolaček a ukrýjte je. Neslužte okupantům! Pracovníci tiskárny Pravda, když zjistili, že mají tisknout pro kolaboranty, rozmotali sazbu a odešli z práce.

15.30 — sově. vojáci, když odjížděli, na Karlově náměstí v Praze vyválili bezdůvodně salvu do oken domů. Generálu Pavlovskému, okupačnímu veliteli Prahy, byly předány tisíce protestních rezolucí vojáků Čs. armády.

15.07 — čteno v rozhlase Prohlášení 14. sjezdu k situaci. V něm je obsaženo ultimatum, že nebude-li do 24 hodin zahájeno jednání a neprohlásí-li Dubček v rozhlase bude v pátek ve 12 hodin vyhlášena generální stávka pod vedením nového ÚV KSČ a ten je rozhodl podniknout i další kroky k obnově suverenity státu.

16.02 — vysílač Praha vysílá přímý záznam ze zasedání sjezdu, z projevu Z. Hejzlara.

V Praze zraněno 250 lidí, 7 mrtvých.

16.10 — svobodný rozhlas cituje rozkaz velitele okupačních vojsk o vyklizení malých měst, neodbrojování Čs. armády, uvolnění dopravy, neblokování státních institucí, uvolnění banky a umožnění činnosti čs.

státních orgánů. (Tento rozkaz bohužel dodnes není okupanty respektován.)

Ve dvě hodiny v noci přijela na Ruzvinské letiště černá Volha a dva obrněné transportéry. Mozi civilisty, kteří vystoupili, byl poznán předseda vlády Oldřich Černík. Celá skupinka nasadla do letadla neznámému kam. Tuto zprávu podali čeští pracovníci letiště.

17.00 — velitel okupačních vojsk Pavlovský vydal ultimatum, aby se z ministrů, kteří jsou dosud na svobodě, vytvořila nová vláda, ve které by nebyl žádný stoupenec A. Dubčka, ale naopak ve které by byli Lenárt, Bil'ak, Kolder a Rytíř. Nebyde-li tento požadavek splněn, bude sestavena okupační vláda podle vůle okupantů. Na presidenta Svobodu je vykonáván nátlak, aby oficiálně schválil okupaci.

18.00 — svobodný rozhlas Praha, stanice »Dana« vysílá přímý přenos výkladu Martina Vaculíka na Čtrnáctém sjezdu. Zaujímavé je zejména pasáž o dopisu, který dostal Dubček v noci z neděle na pondělí od Brežněva a v kterém je ÚV KSČ obviňován z porušování dohod z Černé a Bratislavy.

19.00 — rozhlasové stanice přinášejí zprávy o četných zákazech vycházení ve městech, o přijezdech sovětské tajné policie NKVD a také o dvou set maderátlí tisícové demonstraci přátelství národů ČSSR—Jugoslávie v Bělehradě.

19.50 — stanice Plzeň hlásí, že v Bratislavě jsou za tento den 4 mrtví a že byla obsazena budova Čs. akademie věd.

20.45 — vyšla výzva obyvatele Vyššího Brodu, aby prezident do 24 hodin využil svého práva a vyhlásil Československo neutrálním státem.

21.00 — svobodná čs. televize Praha vysílá na 6. a 7. kanálu.

21.16 — čs. rozhlas se ohrozuje proti tomu, že Moskva oznámila A. Dubčekovi, že bývalého čs. vůdce Vyčází výzva spisovatelů a kulturních pracovníků Slovenska, vyzývající k boji proti kolaboraci.

22.01 — prezident republiky Svoboda prohlásil, že nikdy neroděně žádá novou vládu a že uznává jediné vládu Černíkovu. Národní shromáždění píše prezidentovi dopis s poděkováním za jeho slatečnost.

23.00 — letální čs. rozhlas hodnotí působení kolaborantských vysílaček »Vitava« a Moskva a dochází k závěru, že dosavadní metodou nemohou získat ani jednoho občana.

23.10 — mluvčí předsedkyně plenárního zasedání Národního shromáždění Marie Miková. Národní shromáždění zasedá nepřetržitě ve dne v noci. Je obkličeno sově. tanky a rozhodli se dobrovolně rozhodli nepouštět budovu. Každý má jednu duku a ve volných chvílích sní na zemi a v křeslech.

23.40 — Jiří Ruml líčí průběh prvního dne sjezdu.

00.03 — stanice Praha vysílá cenný dokument: rozhovor zaměstnanců spolu s předsedou NS Smrkovským v noci z 20. na 21. srpna. »Pane Smrkovský, máme příkaz vypnout vysílače, souhlasí s tím předsednictvo?« — »Cože?« — »Jestli předsednictvo souhlasí s vypnutím vysílačů!« — »Neposlouchejte toho Hoffmanna, ten to udělat na vlastní pěst, za zády vlády, to je protistátní...« — »Ano, dobře, děkujeme.«

— »Naše budova ÚV je obkličena, jsme obkličeni, mají namířeno na budovu — samopalníci...« (Záběr je asi z půl páté ráno, 21. srpna. ÚV byl už od dvou hodin, kdy černá Volha sově. velvyslancevci k němu přivedla dva obrněné transportéry, obkličena.)

00.06 — na Karlově náměstí se ozývá střelba. Zbloudilé kulky vletly i do oken operačního sálu nemocnice na Karlově náměstí.

00.13 — rozkaz presidenta republiky armádě. Vojska splní rozkazy o nepoužití zbraní a zachování klidu. Děkuji jim za to. Jsem soustavně ve styku s velením armády, které má kontakt s představitelům Varšavské smlouvy a činí vše, co je v jeho silách k normalizaci situace. Věřím, že armáda zachová rovnováhu a bude i nadále při mně.

23. SRPNA 1968

07.39 — na náměstí VRSR v Bratislavě si lehl občan před tank a ten ho bez zaváhání přejel. Střelil se v Bratislavě a ve Zvolenu. Zůstaňte u pasivní rezistence.

07.50 — vysílač Praha přináší nálehuou a zoufalou výzvu sovětské oběanky ke svým vojákům: »Podívejte se kolem sebe! Kde je někdy kontrarevoluce — chtěl jsem vrátit socialismu jeho lidskou tvář — jeho lidskost, svobodu a čest. Odejďte!«

8.17 Bratislava — energická výzva pracovníků rozhlasu s. Klokočovi a SN radě: Zaujměte konečně jasné stanovisko k okupaci a kolaborantům. Národ čeká. Ukrývejte pronásledované činitele!

8.44 Ostrava — podle sdělení Vojenské kanceláře presidenta republiky L. Svoboda není internován, ale navštívili ho zrádci Bil'ak, Kolder a Indra a chtěli, aby cosí podepsal. On je však doslova vyhodil se slovy: »Nikdy neznadím.«

8.54 — vysílač MV KSČ Praha hlásí seznam členů nového ÚV KSČ a Ústřední revizní komise KSČ.

09.09 — projev presidenta Svobody se sdělením, že odjíždí k jednání do Moskvy, a se sdělením imen jeho doprovodu (Husák, Džur, Kučera a Zrádci Piller, Bil'ak a Indra, které zřejmě vnutili okupanti). Vzápětí je vyslán i tajný vzkaz presidentův stejného obsahu. — Vyšle »sjezdové« Rudé právo.

10.10 — sovětský velitel v Táboře prohlásil, že ČSM a KSČ jsou fašistické organizace!

10.31 — bratislavský vysílač vyzval ošklivě STB, aby našli způsoby, jak neposlouchnout rozkaz okupantů. Strhněte orientační tabuli a názvy úřadů — my víme, kde bydlíme — mlčte, nejlépe teklejte! »My neocenímájem!« Učte se ruská slova jako »zachvátil« a říkejte jim je při každé příležitosti.

11.00 Všechny stanice — výzva k generální stávce (I hodí a hesla neumíme, o ničem nevíme, něčemu nerozumíme. Vvčetně vlajky na půl žerdi, obrazy, Tiskárny, tištěné obrazy Dubčka a Svobody).

12.00 Severní Slovensko — okresní výbor KSS žádá okamžitě svolání sjezdu KSS.

14.32 B. Bystřica — bulharská důstojník z tanku zamával lidem. Podal mu obraz Dubčka a on ho s úctou schoval. »Chceme domů, nemáme tu co dělat!« Lidé vylezli na tanky a bratřili se s Bulhary. (Pokračování na nasl. str.)

ROZHLESEM PROTI TANKŮM

14,51 — bratislavské letiště hlási, bodech: 1. okamžitý odchod okupačních, 2. mobilizace odborníků k zjištění škod spáchaných okupanty a k shromáždění příslušných důkazů. — Moskevská Pravda neuznává 14. sjezd KSČ.

10,05 Kriván — v neděli začne v Bratislavě mimořádný sjezd KSS.

10,15 — oficiální zpráva vlády o sesazení náměstka ministra vnitra Šalgoviče. Velení nad státní bezpečností přebírá osobně ministr Pavel.

11,53 — rozhlas Brno hlási, že Josef Špaček, člen předsednictva ÚV KSČ, anikl z internace a je mezi svými. Okupanti v Brně vnikají do závodů a bytů a žádají odstranění plakátů a černých vlajek.

12,00 ČSSR I. — Ničte orientační plány Prahy — šikovně, opatrně, chytře! Zpráva, že A. Dubček byl odsouzen k smrti jako zrádce, je provokační.

12,17 Praha — Vydání tisku a gramodesek s prohlášením sjezdu v češtině a ruštině. E. a D. Zátopkoví zahájili podpisovou akci proti účasti SSSR na Olympijských hrách v Mexiku.

12,31 — členové předsednictva ÚV KSČ se telefonicky spojili s Moskvou a dozvěděli se, že s. Dubček se v nejbližších dnech vrátí a ujmě se své funkce.

13,50 Hradec 3 — TASS označil Čtrnáctý sjezd za nelegální. Obsazená Filozofická fakulta a Právnická fakulta UK. Naprosto ignorujte okupanty. Křivysiláče kolaborantů označují vaše diskuse za přátelské projevy vůdčosti.

14,51 ČSSR I. — V Praze zmizely všechny názvy ulic, čísla domů a dokonce i vizitky na zvoncích. Ničí se orientační plány. Rozvíjí se »Zátopkova akce« — sbírání podpisů pod výzvu k vyloučení SSSR z účastí na OH v Mexiku. Tíraná prohláší, že SSSR se přetvořil v centrum antirevoluce, antisocialismu a antisvobody.

16,07 Plzeň — Pozor, na kanálu I. vysílá okupační televize. Ukazatelé na křižovatkách Západočeského kraje ukazují jen jeden směr — MOSKVA.

16,30 Ústí — ultimatum městu Slaný: Nemzít-li do 24 hod. nápisy a obrazy, rozstřílíme město tanky! Televizní vysíláče Klinovec zničen palbou okupačních tanků. Sovětský důstojník u Teplic klečel před lidmi a prosil, aby mu ukázali cestu k hranici Činovec — nechce s tím nic mít. Lidé mu nevěřili a poslali ho přesně na druhou stranu.

16,51 Vysílá ÚV KSČ — rozkaz ministra vnitra: Náměstek ministra vnitra Šalgovič je sesazen a jeho rozkazy zrušeny. dále je sesazen kolaborant pplk. Molnár, plk. J. Rykl a J. Kožuch. Náčelník Hlavní správy STB požádá prokurátora o zavedení trestního řízení s nimi.

20,01 Střední Čechy — v 18,50 dostala vláda vzkaz od L. Svobody. Jednání prý dobře pokračuje a má pokračovat, mají být vyřízeny pozdravy lidu.

20,04 Sev. Čechy 2 — město Slaný odmítlo ultimatum okupantů. Občané okupované země nejsou povinni sloužit okupantům a také nebudou, ani pod hláskou. Polská vojska jsou vyměňována sovětskými, jako nespolehlivá.

23,51 Praha — dnes přijelo do Prahy 200 členů NKVD, umění českých, mají podřídné příkazy STB a mají odkrývat členy STB věrné vládě. Ministr Pavel a L. Hoffmann pracují na jejich zneškodnění.

24. SRPNA 1968

06,15 — pražský rozhlas vysílá tuto výzvu: Buďte klidní, zajistěte ochranu nemocnic. Okupantům se ani 4. dne nepodařilo sestavit kolaborantskou vládu, nemohou obívat tajné čs. vysíláče, a proto je ruší.

7,29 Sev. Slovensko — demantuje zprávu o zatčení předsednictva Slov. nář. rady — sděluje, že se pouze předsednictvo spojilo ze sovětského štábu s Moskvou.

08,38 — ve svobodném rozhlasu Jižní Čechy mluví Ernest Fischer. Okupaci nazývá šlenstvem a tragédií.

9,00 Praha — občané Prahy vysílají celostátní plebiscit o dvou

25. SRPNA 1968

06,56 — v Gottwaldově se objevil na centrální budově nář. podniku Svět obrovský neónový nápis Svoboda, Dubček.

Okupanti jsou morálně otřeseni.

07,55 — v Martině tanky ničí Turčanské strojírně.

09,50 — rozhlas severní Slovensko vysílá výzvu, aby občané nakupovali jen do jedné ruky.

10,01 — všechny rozhlasové stanice vysílají výzvy, aby mládež pomohla při sklizi chmele.

10,19 — nedaletko Českých Budějovic se zřítlo velké sovětské transportní letadlo, kolaborantský rozhlas tvrdí, že ho sestřelili českoslovenští vojáci.

10,35 — československý rozhlas obnovil v plném rozsahu své vysílání pro zahraničí.

10,56 — prohlášení Zdeňky Nejedlé-Nejedlové, dcery Zdeňka Nejedlého, že nás potomky husitů okupanti na kolena nesreží.

12,00 — svobodná televize zahájila vysílání na kanálech 8, 9, 10 a 12. Svobodný rozhlas vysílá text dopisu presidenta ČSAV akademika Šorma akademiku Keldyšovi, presidentu sovětské akademie věd. Mluví se v něm o tom, že celý náš lid přijal s úžasem a rozhořčením přepadení své vlasti spojenci. Okupaci označují jako čin, který nemá v dějinách obdoby. V našich lidech vznikl pocit trpké křivdy a nenávisti, jenž nevymizí celá desetiletí.

13,00 — vysílá Střední Čechy uvádí Knihovněku Zrcadlo kultury, ve které byly uvedeny nové vtipy, vzniklé ve dnech okupace.

14,50 — podle pražského rozhlasu se v Berlíně konaly největší demonstrace od konce druhé světové války a v Maďarsku největší protestní akce od roku 1956.

15,53 — rozhlasová stanice Dunaj čte prohlášení tohoto znění: Všichni, všichni, všichni děkují pracovníkům rozhlasu za službu národu, děje se nevidaná věc, vede se válka rozhlasu proti tankům.

17,01 — stanice Střední Čechy vyláše nově desetiminutový cyklus zapojující jednotlivých vysíláčů do celostátního programu. Sovětská okupanti stílejí po sanitkách, prohlížejí auta na silnicích a kradou benzín, potraviny, tranzistorová rádia a fotoaparáty a dávají fidičům knížky »Co je socialismus«.

19,00 — Národní shromáždění, vláda a ÚV KSČ posílají dopis do Moskvy prezidentu Svobodovi, aby přerušil jednání a vrátil se aspoň na den domů, aby jednak povzbudil národ a jednak aby se informoval o nově vzniklé situaci.

26. SRPEN 1968

09,00 — generální stávka, v celé republice 15 minut znějí zvony, sirény a klaksony aut.

09,20 — oznámení ze schůze vlády, že v Moskvě se již sestavuje text dohody. Zásobování okupantů upadlo v naprostý chaos, někteří vojáci jsou poslední dva dny bez jídla a bez vody a vykrádají benzín z vozidel na silnicích. Poláci v Ostravě chtějí vyměňovat zbraně za jídlo, velitel Krumlova vyměnil s okupanty systému vody za čtyři zajiště občanů.

11,29 — stanice Dunaj oznamuje, že televizní film z pobytu československé delegace v Moskvě byl zfal-

šován. Bratislavané poznali, že některé záběry (zejména objímání L. Svobody s Brežněvem) pocházejí z posledního setkání těchto činitelů v Bratislavě. V Krašově u Plzně rozstřílely sovětské tanky nejmodernější čs. televizní vysilač. Jeho obnova bude trvat tři roky.

12,44 — odtíli svědkové příjezdu čs. delegace do Moskvy, účastníci energetického kongresu rovněž potvrzují, že o nějakém objímání a mávání nemůže být ani řeči, že president Svoboda při průjezdu Moskvou hrdě stál a upřeně hleděl vpřed.

16,58 — na ÚV KS Slovenska se hromadí stále větší množství požadavků o okamžité svolání a zahájení sjezdu KS Slovenska.

20,00 — československá Státní bezpečnost nikdy nebude sloužit žádné okupační nebo kolaborantské vládě a tak splní svou přísahu.

21,05 — stanice Hradec Králové: Zvítězili jsme nad brutální silou, máme morální převahu nad okupanty, máme pevnější nervy, větší smysl pro humor a víru ve vítězství.

23,28 — v rozhlasu Praha mluví herec Miroslav Horníček.

27. SRPNA 1968

07,20 — svobodný rozhlas Střední Čechy se odmlčel, najež hlasatel slavnostním tónem oznámil, že dnes v časných ranních hodinách se vrátila do Prahy čs. delegace v čele s L. Svobodou a také všichni interovani soudruzi. V Bratislavě zahájil jednání 14. mimořádný sjezd KSS. J. Smrkovský hovořil se zpravodajem rozhlasu.

08,50 — sovětská vojska uvolnila budovu Národního shromáždění, vlády, ministerstva obrany a dalších institucí. Dosud jsou ovšem obsazeny budovy rozhlasu, televize, vysokých škol, Akademie věd at.

Na závěr našeho přehledu uvádíme seznam čs. svobodných legálních vysíláčů, které jsme v Daruvaru zachytili ve dnech 21. až 27. srpna:

Střední Čechy (snad Mělník). Praha, Československo I. (Praha či okolí). Západočeský (Plzeň), Jižní Čechy (okolí Č. Budějovic), Severní Čechy I. a II. (Ústí n. L.), Východní Čechy I. a II. (Hradec Králové), Svobodný vysíláč č. 7 (Praha). Vysílá »Dana« (Praha, 14. sjezd KSČ), Vysílá MV KSČ Praha, Svobodné Horácko (Jihlava), Sev. Morava (Ostrava), J. Morava (Brno), Vysílá »ABX Svoboda - Dubček«, »Ječmi-nek« (oba Olomouc), Svobodné Vaježsko (Gottwaldov), Svobodný rozhlas Slovensko (Bratislava), »Dunaj II.« (Bratislava), »Město obilí« (snad Nové Zámky — maďarsky), Střední Slovensko (B. Bystrica), »Pol'ana« (okolí B. Bystrice), Severní Slovensko (Žilina), »Kriván« (Martin), Výchoďní Slovensko II. (Prešov).

Okupační a kolaborantské vysíláčky: »Vltava«, později »Dělnický hlas ČSSR« (Berlín), Radio Praha, vysílá ČSSR (?), Moskva, české vysílání. Tyto vysíláče se ozývají asi na 10 vlnových rozsazích.

I my v Daruvaru s úctou oceňujeme hrdinství a obětavost českých a slovenských rozhlasových pracovníků a děkujeme jim nejen za sebe! Mají největší zásluhu na tom, že a agresivní byli morálně poraženi a že jejich úsilí srazil na kolena český a slovenský národ, ztroskotalo.

Protesty proti okupantům nezadržitelně rostou

Na celém území Jugoslávie se i nadále konají protestní schůze a miliónky vyvolané nelidským a hrubým porušením mezinárodních práv, porušením přátelské smlouvy, porušením suverenity socialistického Československa. Hluboké rozhořčení bratrského lidu Jugoslávie a mírumilovného a spravedlivého lidu celého světa nad hrubým a násilným jednáním Sovětského svazu a jeho spojenců není možné tak snadno zmírnit.

Ne slova, ale činy ukazují pravou tvář zrádného úmyslu. Zatímco sovětské vojáky vraždí na ulicích Prahy a ostatních měst ČSSR nevinný lid Československa, moskevští mocipáni se svou garniturou přísluhovaců se snaží srazit nejvyšší vládní a stranické funkcionáře Československa na kolena. Lid Československa stojí pevně semknut kolem svých nejvyšších činitelů, a to je síla, kterou nezdolají ani tanky, které projíždějí Prahou a napříč celou Československou republikou. Teroristé, kteří chtějí poctivý a pracující lid Československa oloupat o to nejdražší co člověk může mít, o vlastní svobodu, prožívají fiasko za fiaskem, za které se budou muset stydět ještě vnuci chatelů tak nečestného činu, jako je okupace Československé socialistické republiky. Vlny protestů v celém světě nezadržitelně zosilují každým dnem. Jsou to vlny, ve kterých se snadno agresor může jednoho dne utopit. Ani zbraně, ani násilí nemohou zlomit hrdost a statečnost malého socialistického státu, jehož lid se hrdě, statečně a opovržením divá do namířených hlavních okupačních zbraní, divá se přímo do očí okupantům, kteří tak pevný pohled nevydrží a klopi oči k zemi. Klopi oči k zemi hanbou, na kterou budou vzpomínat po celý svůj život. Vojáci elitní sovětské armády plácou nad svými „hrdinými“ činy při uvědomění si jakých zločinů se dopustili.

Protestní demonstrace se nekonaly jen v Jugoslávii. Není to subjektivní stav jedné přátelské země. Je to stav velké většiny světa. I ty neutrální země, jako je Švýcarsko, nemohly zůstat stranou.

Velká Británie prohlásila, že neuzná žádnou novou vládu v ČSSR. Demonstranti spálili sovětskou vlajku na budově sovětského velvyslanectví. Policii se jen s námahou podařilo udržet rozhořčené davu lidu, aby nenapadli polské velvyslanectví. V Německé demokratické republice byly demonstrace několikrát opakovány. Ve Francii jsou vyslovovány energické požadavky žádající stažení okupačních vojsk z Československa. V Západním Německu byly demonstrace tak silné, že ani policie nemohla rozehnat demonstrující, kteří házeli kameny na budovu sovětského velvyslanectví, protože již dvakrát sovětské úřady odevzdaly protestní notu úřadům Západního Německa.

Nejen v Evropě, ale také v zámořských zemích a v zemích Latinské Ameriky celá řada států odsoudila jednání okupační garnitury. Čína prohlásila, že Sovětský svaz má v úmyslu z Československa vytvořit svou kolonii.

Z devadesáti komunistických stran různých zemí světa se proti okupaci nepostavily pouze strany Sovětského svazu, Bulharska, Maďarska, NDR, Polska, DR Vietnamu, DR Korey, Mongolska, Kolumbie, Chile a Sýrie, a to nejlepší vždy přichází až nakonec, totiž že k tomuto „ansambliu“ se přidal také Fidel Castro.

„Nástroje tohoto orchestru“ nepřehlásí silný hlas svobodného lidu celého světa, který v plné míře podporuje spravedlivý a čestný boj Československé socialistické republiky.

MIG

Rada bezpečnosti OSN v pohotovosti

Představitel USA Ball podporovaný delegátem Velké Británie označil politiku SSSR za sovětský kolonialismus a přirovnal nynější situaci k „sedmi Hitlerovým letům okupace a dvaceti letům sovětské okupace“.

Pověřeno šéfa Československé mise v Radě bezpečnosti OSN Jan Mužik přečetl zprávu presidenta Československé republiky Ludvíka Svobody a deklarace čtyř nejvyšších státních orgánů, zamítli tvrzení sovětského představitele o pozvání cizích vojsk na území ČSSR, a požadoval okamžitý odchod okupačních jednotek.

V dalším průběhu jednání převážovaly diskuse mezi delegáty USA a SSSR.

Příštím dni zasedání měl být přítomen také ministr zahraničních věcí Československa dr. Jiří Hájek, kterého okupace ČSSR zastihla na dovolené v Jugoslávii. Dr. Hájek se po svém přiletu do New Yorku odebral do budovy československého velvyslanectví, kde vyčkával pokynů presidenta Ludvíka Svobody, který už v té době vedl rozhovory v Moskvě.

Zdá se, že nejpozoruhodnější události na této schůzi Rady bezpečnosti bylo vystoupení jugoslávského velvyslance Vratuši, který přednesl nedvojsmyslné jasné názory vlády SFRJ k protizákonné okupaci suverénního státu. V projevu zdůraznil nutnost okamžitého stažení cizích jednotek, umožnění normální činnosti legálních československých orgánů a vyjádřil naději, že představitelé Československa a pěti zemí, jejichž se vojska zúčastnila intervence, najdou východisko z tragédie na základě uznání československé suverenity.

Zasedání ÚV SKJ v Bělehradě

Odsouzení agrese

Dne 23. srpna se sešel Ústřední výbor SK Jugoslávie. Úvodní projev pronesl předseda SKJ soudruh Tito. Po diskusi zasedání schválilo rezoluci.

Ve svém projevu s. Tito nejdříve hovořil o příčinách dnešních událostí v ČSSR, tj. o vývoji vnitropolitické situace v ČSSR od lednového pléna ÚV KSC, na kterém bylo zvoleno nové vedení KSC. Toto vedení se rozhodlo nepokračovat ve stalinistické politice, pravil s. Tito a dále uvedl, že vpád vojsk zemí Varšavské smlouvy na území ČSSR je zdůvodňován tím, aby se zajistily západní hranice ČSSR před útokem jednotek Atlantického paktu, což by ohrozilo SSSR a jiné socialistické země. To je absurdní, pravil s. Tito, neboť takové hodnocení situace v této části Evropy je neopodstatněné. „Jde tu o něco jiného“ — pravil s. Tito, a uvedl, že silou zbraní se agresori pokusili zastavit proces demokratizace v ČSSR. Varšavským spojením, podle Titových slov, překážel čs. pokus o samostatnou

cestu budování socialismu, neboť by příkladu ČSSR mohly následovat i jiné socialistické země. SSSR vlastně neměl žádné důvody, aby nedůvěřoval ČSSR, i když se Československo jako člen Varšavské smlouvy vydalo na samostatnou cestu výstavby socialismu. V zemích Varšavské smlouvy se intervence takto vysvětluje, neboť by to jinak nebylo populární. Tito pak konstatoval, že v ČSSR sice jsou živly, které neschvítují socialismus, ale jsou všude, existují v SSSR i po 50 letech od Říjnové revoluce. Čs. pracující a čs. armáda byli a jsou odhodláni zúčtovat s takovými živly. S. Tito pak připomněl členům ÚV SKJ své rozhovory v Moskvě. Pravil, že při této příležitosti řekl vedoucím SSSR: „Nemají se v žádném případě použít zbraně, mělo by to katastrofální následky, to by nebylo dobré!“ Tedy, pravil s. Tito, SSSR je známo naše stanovisko. My jsme byli a jsme přesvědčeni, že se tyto problémy nemají řešit vojenskou intervencí. Sovětské vedení přistoupilo však na rychlou vojenskou akci k zastavení procesu demokratizace v ČSSR, a nemělo přitom na zřeteli reakci komunistických stran, dělnického hnutí, neangažovaných zemí aj., a ani to, že přijde jeho krok vzhod nepřítelům socialismu. Podle slov s. Tity je prostě neuvěřitelné, že k tomu mohlo dojít. S. Tito dále hovořil o své návštěvě ČSSR. „Již tehdy lid ČSSR se bál nejhoršího“, Tito dále pravil, že jugoslávsko-československé rozhovory nebyly zaměřeny proti žádné zemi, ale že jugoslávská delegace projevila podporu novému kursu čs. politiky. Vyjádřili jsme stanovisko, že právo na samostatné zvolenou cestu výstavby socialismu a právo zajištění bezpečnosti, představují dva základní prvky, o nichž bylo dosaženo souhlasu i na bratislavském zasedání. Podle slov s. Tity bratislavská schůzka byla jenom zdářilým manévrem. Agresivní krok se však setkal s velkým odporem a protesty nejen u nás.

Novináři novinářům ČSSR

Československým novinářům zaslali novináři Tanjugu, „Vjesniku“ a jiných redakcí pozdravné dopisy, v nichž se s obdivem hodnotí práce českých a zároveň se odsuzuje krajně nedůstojná a špinavá akce zemí Varšavské smlouvy.

Touha po svobodě se nemůže vykořenit

Na provolání spisovatelů a vzdělanců ČSSR ke světové veřejnosti, Spolek spisovatelů Chorvatska zveřejnil dokument, v němž se mimo jiné praví:

„Ze země, z níž se poslední dobou stále rozhodněji ozývaly hlasy angažovaných spisovatelů, žádající naprostou tvůrčí svobodu, ze země, v níž spojené síly dělníků, rolníků a intelektuálů vedly úspěšný boj s tmářskými silami stalinismu, ze země, s níž jsme spojení tradičními, dlouholetými a hlubokými přátelskými svazky — se Socialistické republiky Československa“ byl zaslán apel spisovatelů a vzdělanců, který vyburcoval každého, kdo si je vědom vlastní historické odpovědnosti

za události, jejichž je soudčím. Hluboce nás překvapily zprávy o okupaci Československa... V prohlášení chorvatských spisovatelů se dále odsuzuje agrese a uvádí se, že stejným myšlenkovým silám, které se v těžké době stalinické hrůzovlády pokoušely o uplatnění humanitního a demokratického socialismu, hrozí nyní znovu nebezpečí.

„Zemí je možno okupovat, národ je možno porazit, spisovatele je možno pronásledovat, ale duch odporu a touhy po svobodě se nemohou vykořenit.“ praví se závěrem v odpovědi chorvatských spisovatelů na výzvu čs. spisovatelů a vzdělanců k světové veřejnosti.

Televizní záběr z uvítání L. Svobody - podvod

Jak oznámila svobodná rozhlasová stanice Severní Morava na základě výpovědi důvěryhodných svědků, televizní záběr z uvítání presidenta Svobody v Moskvě byl padělkem. K žádnému objímání a libání nedošlo a prezident chladně projel Moskvou mezi diváky. Odkud tedy záběr, který hovoří o objímání a slavnostním přivítání? Pracovníci bratislavského rozhlasu poznaly na obrazovce výjevy, které byly pořízeny při setkání československých a sovětských představitelů při jiných příležitostech.

Jaroslav Panuška a Jugoslávie

Poměr malíře Jaroslava Panušky k Jugoslávii, jejímu lidu a jugoslávskému životu vylíčil se od mládí ve více přátelských vztazích. Ten robustní krajinář, malíř fantastických scén a pohádkových výjevů, ten neúnavný kreslíř a zobrazitel slovan-ského dávnověku seznámil se s jugoslávským světem již za student-ských let a hluboce si jej zamiloval. Tehdy zajižděl častokrát do Bosny, kde jeho otec působil jako geometr, a zásluhou starostlivého tatky poznal na cestách malebné bosenské pro- středí, život tamějších obyvatel.

Hořovický rodák (1872—1958) vzdě- lával se na Akademii výtvarných umění v Praze u profesora Pimera, jehož romantismus vypočítával v něm sklon k malbě zvláštních, někdy až ponurých obrazů baladické nálady. Pimerovský romantismus Panušku neopustil ani později, když vstoupil do krajinářské školy Julia Mařáka. V ní si osvojił dvojitý způsob realistické malířské tvorby širokým štětcem s používáním trochu kon- venční palety a přidržoval se ho i později, kdy už do tvorby jeho ma- lířské generace pronikly estetické zásady impresionismu.

Teprve rok 1907 znamenal v Pa- nuškově tvorbě zřetelný obrát; teh- dy i on si začal osvořovat způsob impresionistické malby. Současně však ještě s krajinářskými motivy vtvářil tu různé, trochu morbidní náměty s umrlci, vojáků a posla- vami ztracených existencí, jak vy- hovovaly jeho romantické povaze. Uplatnil se tehdy také jako ilustrá- tor knihy J. K. Šlejhara a pohádek profesora dr. V. Tilleho.

Světelná hravost, hřístost barev- né skvrny a rozpad plochy v barev- né body upoutává Panušku brzy na- tolik, že se stává jedním z neoddá- nějších stoupenců nového výtvarné- ho směru. Léta před první světovou válkou jsou vrcholným obdobím Panuškovy impresionismu. Tehdy J. Panuška putuje na Čechách, Mora- vě a Slovensku, zastavuje se v Če- ském ráji, v Beskydech, v Pováží a vtvářil řadu krajinářských motivů, jako »Zimní krajina«, »Hrad Tren- čín«, »Ze Starého Jiřína na Mora- vě« a »Pohled na Příbor«, na nichž

našel nový způsob malby virtuozní- ho uplatnění.

Zvláštní záliba přivádí Panušku ke studiu archeologie. V jeho ro- mantické fantazii se rodí představy českých krajů v předhistorických dobách a pod jejich vlivem vznikají v malířově ateliéru obrazy pravě- kých rovin a pahorkatin v Čechách s pralasy, mamuty a lidmi v jesky- ních. Na malířových plátnech ožívá slovanský dávnověk s pohanskými chrámy, modlami, slézskými, pohan- skými obřady a starobylými hradi- sky. Toto Panuškovy období je cha- rakterizováno obrazy »Neolitická osada«, »Na obětním kameni«, »Po- hanské obřady«, »Tetina na počátku křesťanství« a řadou dalších, na nichž vtvářil malíř vysoký prostor, prostupující hluboko za zobrazené postavy a splývající s krajinou v nedílný celek.

Po osvobození, kdy už měl Panu- ška za sebou rozsáhlé dílo výtvarné, kdy už dosáhl uznání na četných výstavách, kdy umělecká kritika příznivě hodnotila jeho dílo a kdy získal i určitou popularitu, kterou mu zajistil Jaroslav Hašek zmínkou v »Dobrého vojáku Švejkovi«, vydá- vá se roku 1929 znova do své obl- bené Jugoslávie. Ne však jen do Bo-

snv. Panušku teď láká Jadrán krá- sný, zářivý, vznešeně modrý Jadrán, jehož jasné barvy přímo láhají jeho výtvarnému zraku a uchvacují ho. Toulá se tu po dalmatském pobřeží, zastavuje se na místech známých i neznámých a všude nalézá nové mo- tivy pro své náčrtky a obrazy.

Nejvíce ho zaujala lahodná kraji- na úrodné župy Dubrovačské, Rekre- ační středisko Kupari s bujnou sub- tropickou vegetací a s malebným zá- livem i pohodlnou pláží se mu stalo místem oddechu i místem tvorby, místem příjemného pobytu, na kte- rý později častokrát vzpomínal. Z této cesty odnesl si několik pozor- hodných obrazů, mezi nimiž známo: »Kuparskou zátoku« (1929) a pak působivé »Čikánské body v Neblju- ši« (1929), na nichž svým způsobem vyjádřil děj a rozložení předmětů v pleneru.

Dílo Jaroslava Panušky je rozsáhlé, je tvarově bohaté a pestré, jak pestrá a mnohobázná byl i život ie- ho tvůrce. Život neklidného člověka, výtvarného tuláka, bohéma, který dovedl naplnit svá léta — a bylo jich plných přibližně padesát — neutu- chalícím tvůrčím úsilím, pilí a stá- lým hledáním nového výtvarného výrazu, nové krásy.

Každý se bojí o svou kůži

Každý se bojí o svou kůži, ale kdo čistě srdce má, v plápolu jasném zapomene, že se naň dravé zvíře žene, a rukama jej udolá.

Každý se bojí o svou kůži, ale kdo čistě srdce má, poznane pravdě neodpírá, zlému se brání, lži se vzpírá, a nepřítel se neleká.

Každý se bojí o svou kůži, ale kdo čistě srdce má, ví den, jenž velí se nebáti, jenž velí také život dáti, ví den, ví den a život dá.

ZRNKA Z KULTURY

Seminář pro zahraniční slavisty v Záhřebě

V pondělí 19. srpna byl v Záhřebě slavnostně zahájen 19. seminář pro zahraniční slavisty, který každoroč- ně organizuje filosofická fakulta U- niverzity v Záhřebě. Seminář potrvá do 14. září a bude probíhat střídavě v Záhřebě a Zadru. Účastní se ho kolem 90 slavistů z 19 zemí.

Letní škola filosofů v Korčule

Od 14.—24. srpna vyměňovali si jugoslávští a zahraniční filosofové názory na téma »Marx a revoluce«, tuto mezinárodní školu filosofů po- řádá již pátý rok za sebou skupa- záhřebských filosofů. Ze zahraničí se dostavilo do Korčul asi padesát zahraničních hostů, mezi nimiž jsou také Kostas Axelos z Paříže, Nor- man Kirmbaum z Nového Yorku, Er- nest Bloch z Tübingenu, T. B. Bot- tomore z Brightonu, Eugen Fink z Freiburgu, Lucien Goldmann z Paří- že, Jürgen Habermann z Frankfurtu a Herbert Marcuse.

»Smrt Small-agy Čenglice« ve slovenštině

U Čechů a Slováků se neustále projevuje velmi živý zájem o jiho- slovanské literatury. O tom mluví překlady děl Krležy, Andrije, Laliće, Čopice aj. Nepřekládá se však jen současná literatura, nýbrž i klasická díla z 19. století, ba i starší. Nedáv- no básník Josef Hiršal s přispěním Ottona Berkopec přeložil do češtiny »Horský věnec«, a hned po něm př- pravil výbor ze staré dubrovnické lyriky. V těchto dnech vyšel sloven- ský překlad Mažuraničova eposu »Smrt Small-agy Čenglice«. Český překlad tohoto klasického díla vy- šel r. 1917 a připravil ho Josef Ho- rra. Slované mají ještě jeden starší překlad tohoto eposu Brnislava Zocha (1870), ten je však dnes už za- staralý. První zpráva o »Smrti Small-

agy Čenglice« se objevily ve sloven- ských novinách ihned po vydání to- hoto díla v chorvatštině. Tak Orol tatranský r. 1847 oznámil, že Vuk vydá cvrtilici tuto krásnou báseň, »a- by ještě lépe seznámil Srby s tímto skvostem chorvatského ducha« a r. 1848 nšel Lvodovit Štur v »Orlu tat- ranském« o Mažuraničově spisu »Hrvatí Madjerom«.

Nový slovenský překlad Small- agy napsal známý slavista dr. Ru- dolf Britaň z Bratislavy, autor kni- hy Barokní slavismus a jiných lite- rárních studií. Jeho překlad zname- ná velký přínos pro spolupráci ná- rodů Československa a Jugoslávie v oblasti literatury.

Jovan Skerlić a Češi

Pod tímto názvem přinesl Běle- hradske Književne novine obsáhlu- studii z pera Z. Mladenoviće, v níž se poukazuje na vcelý poměr Sker- lićův k českému veřejnému životu, k Masarykovi a jeho realismu jakož i k české a slovenské literatuře o- ncho období.

O záchraně Lepenského viru

Při stavbě hydroelektrárny Želez- ná vrata na Dunaji byly objeveny pozůstatky prastarého lidského síd- liště Lepenský vir, což vyvolalo vel- ký vědecký zájem. Poněvadž celý tento kraj má být v několika letech zatopen, odborníci studují způsob, jak zachránit tuto vzácnou památku. Podle nejnovějších zpráv se obo- rníci rozhodli zvednout celou prasta- rou osadu o několik metrů výš a tak ji zachránit před stoupající vo- dou. Tak bude zachráněna také tu- bula římského císaře Trajana.

Výstava prací slovenských malířů v Praze

V Praze byla v těchto dnech otev- řena výstava prací 34 slovenských malířů, sochařů a grafiků. Výstavu

otevřel předseda Spolku slovenských výtvarných umělců Miha Malež, který řekl, že by Slovinci velmi rádi avítali české a slovenské výtvarné umělce.

Bude se jednat o dějinách novinářství v Jugoslávii

V prvních dnech listopadu sejdou se v Bělehradě vědeční pracovníci, kteří se budou zabývat otázkou vzniku a rozvoje žurnalistiky v Ju- goslávii. Tento sjezd organizuje Ju- goslávský ústav pro novinářství v Bělehradě. Počet k svolání tohoto sjezdu poskytl jubileum — dvěstě let od vydání prvního časopisu v naší zemi Slaveno-Serbskoje Ma- gazing, který založil Zaharije Orfelin.

Na sjezdu se mají osvětlit spole- čenské, politické, hospodářské, tech- nické a kulturní podmínky, v nichž se objevovaly první časopisy a no- viny jednotlivých jugoslávských ná- rodů. Bude se jednat o tom, jak se první časopisy a noviny objevovaly, jak byly vydávány, redigovány a jak byla organizována distribuce, jakož i jaká byla jejich společenská úloha. Kromě toho účastníci sjezdu si vymění názory o jednotlivých me- todologických otázkách, jako jsou např. měřítka pro určování počátku novinářství, jeho periodizace a kla- sifikace. Ústav tento sjezd svolal vlastně kvůli tomu, aby se konečně začalo se systematickým studiem dě- jin našeho tisku a novinářství. (PS)

F. C. Stěrba

Slovník zajímavých výrazů

bečica — bečka, soudek (Mor.);
bečko — 1. písmeno »b«, 2. druh ha- sičské hadice, 3. druhý stupeň, od- stavce, oddíl, řada (lid.);
bečláček — staromládenecký (USA čestina, z angl.);
bečláčka, bečlánda — stará pan- na (USA čestina);
bečlák — starý mládenec (USA če- stina);
beča — uniformovaný strážník (Br- no, slang);
bedefija — velká, tlustá žena (Mor.);
bedle — vedle (Postrekov);
bedlivin — bedlivý člověk;
bednice — bedna, past na chytání myši (Haná);
Bedřichův Hradec — českosloven- ská osada v Prus. Slezsku;
Bedřichův Tábor — česká exulant- ská obec v Prus. Slezsku;
beduina — ženský plášť se střap- cem;
befedrun — 1. pochvala, uznání (v úřadě), 2. povýšení, pomoc ve slu- žbě (RU, něm.);

F. C. Štěrbá:

Nová brazilská mozaika

Osm let hlavního města BRAZÍLIE

Před osmi léty, dne 21. dubna 1960 otevřel tehdejší prezident dr. Juscelino Kubitschek (Kubiček) nové hlavní město, pojmenované ne příliš šťastně — BRASILIA. Toto město, které bylo vybudováno během pouhých čtyř let, má dnes přes

ných plotů a hromad betonů, písku a cihel. Pracovalo se ve dne v noci, na tři směny. Celé rozsáhlé plochy byly osvětleny jako ve dne a neustálá „batida“ (klepání kladiv) rozléhala se do daleka. Prezident sám byl v Brasílii pečený vařený a o-

dřevěné město ve vzdálenosti 2 km od Brasílie, zvané Cidade Livre (Volné město), kde bylo vše pro ležích odpočinek, jako kina, hotely, obchody, hostince, holičství, jídelny, noční kluby, lázně a jiné potřebné instituce. Po vybudování hlavního města mělo být toto prozatímní zbouráno, ale tu narazila vláda na velké potíže, protože se odtud nechtěl nikdo stěhovat. Město stále ještě stojí a nikdo neví, jak s ním bude naloženo. Je navlas podobné městem z amerických kowbojských filmů.

Když byla Brasília slavnostně otevřena, bylo uspořádáno pro pracovníky velké churrasco (čti šurasko), tj. hovězí, na rožni opékané maso, na nějž padlo více než 300 kusů hovězího dobytka. Juscelino, jako velký děchvatel i idealizátor města, jel v otevřeném džipu, vedle fidičů, třinácti v ruce brazilský zelenožlutý praporek. Za ním šla karavana několika set povozů. Nadšení bylo veliké a davy jej vítaly jako vítěze. Římané vracející se římské legie. Sjel se tam tehdy diplomaté z celého světa, aby uviděli brazilský zázrak. A byl to skutečně zázrak, protože za čtyři léta ještě nikdy nebylo vybudováno z ničeho velké hlavní město. Tuny a tuny svového materiálu musely být hněteny, formovány, sbíjeny a montovány. Řeky a potoky vody, vápna a malty tekly do žlabů, forem a výztuží pater. Tisíce a tisíce nákladních aut vozily dnem i nocí na staveniště parkety, podlahy, dveře a okna, sklo, rámy, železné kování, hřebíky a nářadí. Desítky tisíc fidičů pracovalo 12—14 hodin denně, aby slíbený materiál mohl dojet včas na stavbu, protože dodávky měly lhůly na hodiny, na půlhodiny. Silná horečka ovládala všechny a kdo se náhodou připletl do tohoto ruchu, nemohl zůstat s rukama v kapsách. Bylo zapotřebí každé ruky, každé hlavy. Ale celé toto ohromné dílo bylo dokončeno a dnes slouží všem svým obyvatelům i celé zemi.

sobně kontroloval postup práce, protože chtěl, aby do čtyř let, kdy měl odejít z presidentského úřadu, bylo vše hotovo. Aby se rychleji a snadněji pohyboval, oblékl si helikoptéru, z níž mohl shora pozorovat ohromné staveniště. Jakmile uviděl, že někde práce stojí, okamžitě vyhledal stavbyvedoucího, aby ten zjistil zá vadu. Také architekt Niemeyer neměl ani dne ani noci volné, a osobně se přesvědčoval o pracovních podmínkách, zá vadách a potřebách. Než byl postaven palác prezidenta, byl mu vybudován ze dřeva menší domek, zvaný Alvoradiña (Malá Alvorada), kde úřadoval a spal, měl-li vůbec čas ke spaní, protože mimo Brasílii měl ještě mnoho povinností i jinde v Brazílii. Pro dělníky bylo narychlo vybudováno

200 000 obyvatel a počet stále roste. Tehdy se myslelo, že prezident Juscelino, jak byl obecně zván, dělá bláznovství, neboť pozemek byl sice připraven pro vybudování města, ale nebylo na něm nic více a ani nic méně, než divoká stepní tráva. Silnice neexistovaly, tím méně jiné spoje. Cihly, cement a jiný materiál musel být na místo dovážěn letadly. Byla to prvá brazilská horečka, podobná oné zlatokopecské na Klondyku v USA. Hlavně ze severu Brazílie sjíždějí se na ono velké staveniště pracovníci, zvaní později „candagos“, kteří pracovali jako zedníci, tesaři, zámečníci aj. Velkým projektantem tohoto ultramoderního města byl architekt Oskar Niemeyer, kterého prezident zvolil za vedoucího stavebních prací, protože věděl, že je to mladý stavitel, který zavádí do stavebnictví revoluční prvky města moderního, nespoutaného uzavřenými bloky činžáků, ale chce, aby do každého okna měl přístup vzduch, slunce a dobrá pohoda. Proto jeho bloky, vlastně polobloky jsou prolunty trávníky, stromy, jezírky a keři. Stavby jsou nanejdříve čtyřpatrové, a každý blok je soběstačný, tj. má svoji školu, lékárnu, tržnici, lékaře, mlékárnu, zelinářství a jiné potřebné obchody. Dnes má Brasília dokonce svoji vlastní univerzitu, své autobusové a vlakové nádraží a je i jinak spojena s ostatním brazilským územím. Je tam Národní kongres, tj. sněmovna i senát, jsou tam vyslanectví všech akreditovaných států. Nejvyšší soud a palác prezidentův, zvaný Alvorada (Rozbřesk). Na hlavním náměstí, které se jmenuje Náměstí tří mocí (ústavní, exekutivní a soudní) je budova Kongresu, soud a úřad prezidenta. Dnes je všechno zaběhlé a fungující, ale v době stavby bylo tu úžasně mraveniště lidí, prken, želez-

NAR. KONGRES S BUDOVANÍ MINISTERSTEV

Ethel Kennedyová je českého původu

Čechoaмерикán Karel Skácel, profesor, který přednáší slovanské jazyky na Syrakuské univerzitě ve státě New York sdělil svým příbuzným v Československu, že Ethel Kennedyová, vdova po nedávno zavražděném kandidátu na úřad prezidenta Spojených států senátoru Robertu Kennedym, je českého původu. Za svobodna se jmenovala Skácelová (z českého Skácel), a její rodina pochází po otci z Moravy.

Profesor Skácel řekl, že nebyl jen příznivcem Kennedyho, ale byl s ním prostřednictvím jeho manželky Ethely i spřízněn. Sledoval v českých a amerických matkách dějiny svého rodu. Bratr jeho dědečka, Jiří Skácel, pochází z Újezde u Přerova. V minulém století se vystěhoval do Spojených států. Poměrně brzy se v Chicagu domohl miliónového jmění, které dále rozmnožil jeho syn a po něm i vnuk George, který už své jméno změnil na Skácel (snad zásluhou některého matřického, kterému se české Skácel dost dobře nevyslovoval). Ten se v roce 1918 oženil s Američankou českého původu Annou Beránkovou, která si však rovněž poameričtila jméno na Brannack. Byli spolumatřicki obrovské společnosti Great Lakes Corporation v Novém Yorku. Kapitál této společnosti činí 300 000 dolarů a z 90 procent je v rukou Skácelů. Jiří a Anna Skácelovi měli sedm dětí, čtyři dcery a tři syny. Jedna z dcer, jménem Ethel se v roce 1950 po absolutoriu římsko-katolické univerzity v Novém Yorku provdala za Roberta Kennedyho, s nímž má deset dětí, sedm synů a tři dcerky. Jedenná z dětí čeká v lednu příštího roku.

Již třináct let stíná rodinu Skácelů jedna tragédie za druhou. Roku 1955 zahynuli Etheliní rodiče při katastrofě svého vlastního letadla. Roku 1966 zahynul rovněž v troskách letadla Ethelin bratr George, prezident společnosti Grate Lakes Corporation. Jeho manželka se po roce udusila při jídle. A nyní zahynul tragicky její manžel Robert. Ještě týden před atentátem svolil Robert Kennedy, aby Karel Skácel přeložil do češtiny jeho knihu „Hledání novějšího světa“.

Paní Ethel chtěla letos navštívit rodné místo svého praděda Újezde u Přerova. Český již neumi, ale o demov svých předků se zajímá. Také Robert Kennedy se zájmem sledoval vývoj událostí v Československu.

Picasso a Dubček

Fotografie Alexandra Dubčeka zabírají v posledních dnech první stránky cizího tisku. Jen na jedné straně pařížského L' Aurore dělí se čs. populární politik o přítěž čtenářů s Pabem Picassem. Pod hlavní zprávou o zasedání ÚV KSČ s Dubčkem v čele najdeme i menší fotografii z malé cestv Picassovy do Nizzy. Picasso a jeho manželka Jacqueline se vydali ze svého zámku Mougins na zájezd do největšího města francouzské Riviéry.

Návštěvy Čechoslováků Jugoslávie jsou stále častější

V pátek dne 16. srpna t. r. zavítali do Daruvaru žáci Střední zemědělské technické školy z Bučovic, okr. Vyškov, CSSR. Zastavili se v Daruvaru na jednu noc na své cestě z Jadranského moře do Československa, aby si zde odpočali, aby si, nakolik jim to čas dovolil, prohlédli Daruvar a seznámili se tak s dalším městem na svém »putešství« po Jugoslávii.

Veškerý zájezd inž. František Bauer z Tišnova ohlásil příjezd skupiny v Československém svazu v Daruvaru, kde zastihl tajemníka Čs. svazu Václava Doležala a hlavního redaktora NVJ »Jednota« prof. Josefa Matuška. Po krátké rozmluvě se společně odebrali do města, kde byl umístěn autobus s ostatními účastníky zájezdu. Po krátké poradě žáci dostali volno a vedoucí zájezdu spolu se s. Doležalem a fidičem autobusu zajeli do učňovského domu, aby převzali místnosti k ubytování. Po vřízení této záležitosti se vrátili do středu města, kde byl umluven sraz všech účastníků zájezdu.

V restauraci v lázeňském parku byla zajištěna snídaně a poté všichni společně šli do známé »daruvarské kapličky«, kde byly hostům podány pražené rybičky, fazole se slaninou, nebo dušená játra — podle výběru.

Jakmile byl slyšet hluk přítomných, české slovo, přidali se ke skupině pracovníci Československé besedy v Daruvaru, kteří se náhodou ocitli v blízkosti. Slovo dalo slovo a už se začaly ozývat první tóny českých písní. Ještě než byla podána večeře, píseň jela na plné kolo. Po večeři se pokračovalo s písněmi a mnoho vzruchu do zábavy přidal svým příchodem do spolku kapelník daruvarské dechové hudby kr. Vojta Janota. Plný vtipů brzy rozesmál i tak spokojené tváře přítomných. Dobré a známé daruvarské víno výborně dodávalo inspiraci pro další a další písně. Dobrá nálada trvala až k blížící se jedenácté hodině večerní, kdy »matka příroda« zlehka už požadovala svůj sen.

Ráno jsme se sešli při snídani, vysnali, čili a v dobré náladě, neboť ráno slibovalo slunečný den. Po deštivých dnech v Jadranu to bylo právě osvěžení.

Při snídani jsme využili vhodné chvíle, abychom využili několik otázek vedoucím zájezdu a fidič autobusu. Zajímalo nás, jak vůbec došlo k zájezdu do Jugoslávie. Odpověď nám dal vedoucí, inž. Bauer z Tišnova, kterého CEDOK přidělil hostům jako průvodce po Jugoslávii.

Žáci Střední zemědělské technické školy z Bučovic jsou olní. Zúčastnili se všech pracovních akcí a brigád a zisk z této práce ukládali od samého začátku na vkladní knížku za účelem zájezdu. Ještě v zimě se dojednalo, že se na zájezd pojedou. I když bylo více návrhů, většina byla pro zájezd do Jugoslávii. Cesta Jugoslávii vedla od přechodu hranic přes Varaždin, Záhřeb, Rijeku a Split. Ve Splitu, v Kloštaru Starym navštívili zemědělskou školu. U moře se všem moc líbilo, až na italské turisty, kteří se snažili neslušně chovat k děvčatům. Ze Splitu se vydali přes Sarajevo, Jajce a Baňaluku do Daruvaru. Účastníci zájezdu si velice pochvalují oholetu v obchodech a

v restauracích, v nichž se podávají vydatná jídla.

Ridič nám vyprávěl, že se mu doprava v Jugoslávii líbí a zvláště oholetu jugoslávských řidičů, kteří, když za sebou vidí rychlejší vozidlo, snaží se propustit ho dopředu, a když to jinak nejde, tak i zajedou na stranu, zastaví a dají znamení řidiči za sebou, aby jel napřed.

Ostatní účastníky zájezdu překvapilo, že se zde mluví tolik česky, že se v Daruvaru Čech cítí jako doma a že se zde ještě zachovaly tradiční zvyky, které se v Československu již zapomněly. Rovněž je překvapil bohatý výběr starých písniček, které dnes v Československu už není slyšet.

Celkem se jim zájezd a krátký pobyt v Daruvaru líbil a před odjezdem poděkovali Československému svazu a s. tajemníkovi Doležalovi za pohostění, kterého se jim v Daruvaru dostalo. S písničkou Daruvar, Daruvar... opouštěli naše město a desítky rukou mávaly z autobusu na rozloučenou tak dlouho, pokud autobus nezašel za křižovatku a tím také zmizel z dohledu nás, kteří jsme jej doprovodili.

Oslavy 25. výročí založení maďarského praporu »Sándor Petőfi«

Děšť nemohl zkazit náladu

18. srpna se v Imsovcí konaly oslavy 25. výročí založení maďarského praporu »Sándor Petőfi«. Tento prapor byl založen rozhodnutím štábu XII. slavonské brigády. Byl založen 16. srpna 1943 v Slatiněm Dretnovci a jeho prvním velitelem byl Ferenc Kisch.

Ačkoliv se v neděli, kdy se v Imsovcí slavnost konala, již od samého rána po celé obloze přeháněly těžké mraky, hrozící, že každou chvíli vypustí nepříjemný obsah studeného deště, lidé se do Imsovcí přece sjížděli ze všech okolních osad i ze vzdálených měst, především z Osijeku, Bělehradu a Záhřebu.

Od sedmi hodin ráno na návsi před nově vybudovaným kulturním

Asfaltová silnice v Mezurači

Nedávno byla v Mezurači dána do provozu nová asfaltová vozovka. Obyvatelé osady vykopali krajnice (banky) a vozovku posypali pískem. Ostatní práce prováděl podnik pro údržbu silnic, který již 1. srpna začal s asfaltováním silnice Bánova Jaruga-Kutina.

Také místní organizace Svazu mládeže odpracovala na této akci mnoho pracovních hodin.

Při slavnostním otevření silnice se však stala jedna tragická událost. Mlynář Josef Vavrek, který měl to-

ho večera zvlášť dobrou náladu, cestou domů spadl do hlubokého příkopu nedaleko svého mlýna a zabil se.

Také v Lipovlanech bylo dokončeno asfaltování silnice. Všichni neodborné práce vykonali sami obyvatelé vesnice a asfaltování provedl záhřebský podnik pro údržbu silnic.

Prostředky k pracím byly zajištěny z tříletého samozdánění obyvatel (přírůžka 3 proc. ke katastrálnímu jitr). Kámen byl dovážěn z Okučan vlastními dopravními prostředky Místní pospolitosti. Samotná akce si vyžádala náklad 25 miliónů st. dinárů na 1 kilometr cesty.

Záběr z asfaltování silnice v Mezurači

Záběr z průvodu bývalých bojovníků maďarského praporu

zničeny. A od té doby přišlo až do večera.

Dopoledne se ještě konal tábor lidu, na kterém promluvil patron oslav Nikola Jakšić, prvobojovník a organizátor povstání v tomto kraji a představitel maďarského velvyslanectví v Jugoslávii a jiní hosté.

Oslav v Imsovcí se zúčastnili také Nikola Mitjanič-Ratar, člen ÚV SK Jugoslávie, Čedo Grbić, místopředseda Sněmu SRCh a poslanec daruvarského kraje, plukovník P. Šmehta, vojenský přidělenec maďarského velvyslanectví, tajemník maďarského velvyslanectví, předseda a místopředseda Svazu Maďarů v Jugoslávii, zástupce velitele praporu »Sándor Petőfi« Franjo Baki, sekretář daruvarské obce, sekretář Obecního výboru Svazu bojovníků v Daruvaru a jiní hosté.

Odhacení pomníku padlým bojovníkům osady Imsovec a otevření domu kultury v Imsovcí musely být odloženy na odpoledne. V kulturně-uměleckém programu vystoupily taneční skupiny maďarské národnosti velké v Jugoslávii z Dalj-planiny a Zmajevce, Ekonomické školy z Daruvaru a národopisná skupina České besedy v Dežanovci.

Po programu byla lidová veselice.

Oslavy se vydařily a můžeme jen litovat, že jim počasí nepřálo. Jinak by se toho dne v Imsovcí sešlo několikánásobně lidí.

Text a foto -slj-

ČESKOSLOVENSKO 1945 – 1968

(Pokračování)

Člen Hradní stráže Václav Sedm v noci před tragickou událostí odešel ze služby s tím, že ho bolí zuby. Později dostal významnou odměnu, a to národní správcovství jednoho pražského klenotnictví. Ale za čachry se zlatem se octl před soudem. Řízení proti němu bylo nevyhovitelně zastaveno. Jeho žena vypověděla, že v kritickou noc nebyl doma. Co dělal, když tedy nebyl ani ve službě, ani doma? Václav Sedm zemřel později za záhadných okolností. Ani jeho žena už nežije. Kriminalista dr. Borkovec stále pátral a navrhl exhumaci pozůstatků Jana Masaryka, aby se vysvětlily některé nejasnosti, ačkoliv bývalý ministr vnitra V. Nosek případ uzavřel a další šetření zakázal.

Prý také věděl o nějakém spojení mezi majorem Schrammem (je po něm v Praze pojmenována ulice, ale po Masarykovi nikoliv) a příslušníkem Hradní stráže Sedmem. (Major Schramm, známý odbojový pracovník, byl spojku mezi bezpečností ČSR a SSSR. Je obviněn západními publikisty, že jako sovětský agent řídil likvidaci Jana Masaryka — pozn. — stj.). Schramm byl také zavražděn — údajně imperialistickými agenty. Ale kdo byl ve skutečnosti Schramm? Srovnávej jeho případ s Janem Masarykem? Je totiž zajímavé, že lidem, kteří se o Masarykovu smrt zajímali, se obvykle „něco“ přihodilo. Mnozí nejdí. Byli to nepohodlní svědkové?

Nebo — existuje fotografie CTK, na které je z pravé strany hlava Jana Masaryka ležícího na katafalku. Za pravým uchem má kytičku sněženek. Fotografie byla vzápětí stažena z redakce a nesměla do novin. Proč? Měly sněženky zakrýt nějakou ránu? To je třeba zjistit. A nažít na ministerstvu vnitra příslušné spisy. (P 6. 4. 68)

Kdo podle Vás mohl mít zájem na Masarykově smrti?

— Slo-li o vraždu, pak chci zdůraznit, že to nebyly naše bezpečnostní orgány, které tu hrály podivnou úlohu. KSC i předseda tehdejší poúnorové vlády Kl. Gottwald měli určitě zájem na Masarykově účasti ve vládě a rozhodně se ho nechťli zbavit. Silu, které zasahovaly tenkrát do naší politiky, byly mocnější než vůle KSC. Jesliže to byla vražda, pak bez vědomí Kl. Gottwalda a přímo jako akt proti němu.

Jakou lhůtu pokládáte za rozumnou pro nové šetření?

— Verze o sebevraždě byla v roce 1918 vyrobena pouhých šest hodin po tragické události. Kvapné závěry nebudí nikdy důvěru. Prolo mvsim, že není třeba spěchat.

Odešel Jan Masaryk ze světa přirozenou smrtí? — Známa americká spisovatelka Marcia Davenportová vydala nedávno objemný vlastní životopis, ve kterém tvrdí, že si ji chtěl Jan Masaryk těsně před svou smrtí vzít. Při té příležitosti se zmíní o kytičce sněženek, které měl

Jan Masaryk v rakvi těsně u spanku. V londýnských Times Davenportová 18. března t. r. odpověděla osobní tajemník Masaryka dr. Lumír Soukup, který t. č. přednáší na universitě v Glasgow. Píše: „Sám jsem tam kytičku položil, abych zakryl stopu po pitvě... Ined po smrti Jana Masaryka jsem byl přesvědčen, že to byla sebevražda. Vzpomínám si, že den před jeho smrtí jsem mu oznámil, že byl vyzván, aby spolu s ostatními členy nové vlády přišel složit přísahu. Jan Masaryk mi na to řekl: „Obávám se, že už tam nikdy nepůjdu.“

Jeden z Masarykových tajemníků (byli tři), dr. Sum, uvádí v pochybnost argument Spiegel, že pitvění protokol byl padělán a že dr. Hájek, osobní lékař Jana Masaryka, nebyl k mrtvému vůbec připuštěn, že byl u toho a že (také on) osobně položil sněženky k Masarykově hlavě. (Podle Práce a Rudého práva)

Zemřel Jan Masaryk sebevraždou, nebo zavražděn? Byl shozen agenty z okna svého služebního bytu v Čerinském paláci, nebo sám volil smrt?

Dr. Jiří Kollár z pražské generální prokuratury — „československý Garrison“ (Smena) — má nyní vněš světo do tenké aféry, kterou v posledních dvaceti letech opřádaly všelijaké spekulace a odvážné teorie.

Snad tedy šetření Generální prokuratury vnese do případu jasno.

III.

7. června 1948 odstoupil prezident E. Beneš, když předtím byl nucen podepsat dekret o úplném znárodnění a odmítl podepsat lidové-demo-

kratickou Ústavu 9. května. Přesidentem se stal Klement Gottwald. V té době již Informbyro vyloučilo z tábora socialistických zemí Jugoslávii a jeho působení se začalo projevovat i v Československu. Po několikaletém jednání v Moskvě zmizela polichu z programu KSC československá cesta k socialismu a byla vystřídána „internacionální“ a „jedine správným“ sovětským modelem. První pětiiletka nastolila tzv. železnou koncepci národního hospodářství. Je těžké říci, do jaké míry byla tato změna vyvolána mezinárodní situací, mocenskými nátlaky sovětských představitelů nebo činností Informbyra a do jaké míry pramenila z vnitřního přesvědčení nových vůdců Československa. Faktem je jenom, že ti se nechali přesvědčit o nutnosti „naproste jednoty a samknotosti“ proti silám světového imperialismu. Vím, že situace byla napjatá — vrcholilo období „studené války“ — ale víme také, jaké následky měla tehdy nstoupená politika pro československý stát.

Všichni se však ptce jen přesvědčit nenechali — a tak přišlo zatýkáni a procesy. Jak k tomu mohlo dojít? To je dodnes nezodpovězená otázka. Stíhají se obvinění, omluvy, vysvětlení, ale zatím chybí rozbor. Rozbor, který by zhodnotil dobovou situaci a všechny vlivy, které tehdy působily nejen v Československu, ale v celém mezinárodním dělnickém hnutí. Celý komplex jeví, který dnes zjednodušen nazýváme „kultem osobnosti“.

—vl— a —stj—

(Pokračování příště)

Z dopisů našich čtenářů

Čtenář našeho časopisu Jan Baborský z Radějova u Strážnice v Československu nám napsal:

Promiňte, že Vám píši, ale nedám to pokoje, abych Vám něco nenapsal o nás a o naší zemi.

Když jsem před rokem navštívil své příbuzné v Jugoslávii, a při tom jsem sám procházel Rilskou, Crikvenicí, Opatí, neměl jsem dojem, že jsem v cizině, ale že jsem doma — ačkoliv jsem neovládá váš srbochorvatský jazyk. Snad mi to někdy trvalo, než jsem někdy pochopil o co jde, ale vždy jsem všemu rozuměl. A tenkrát mne napadlo, že my jsme vlastně stejný národ, máme téměř stejnou řeč, ale že se neznáme a že nás něco dělí. V poslední době se u nás v Československu pohlíží na Jugoslávii jako na nějakou zaslíbenou zemi, ale pořád to nebylo to pravé přátelství.

Teprve dnes se mi zdá, že došlo na moje slova, když jsem poslouchal v rozhlase, s jakým nadšením byl v Praze uvítán Váš pan prezident Tito a že naše vláda uzavřela s Vaší zemí nejlépejší přátelství. Teď konečně se napravila ta velká chyba.

Však isme za posledních dvacet let prožili nepěkných, ba i strašných chvílí, přišlo mnoho deformací, jak tomu dnes říkáme. Bylo-li to zárukou nebo jak? Jinak si to nedovedeme vysvětlit. To všechno tak náhle pominulo a strach z vlastních li-

čí je za námi. Netrvalo to dlouho a vznikly nové obavy, když se cizí armády nechťly stáhnout z našeho území, a když se čekalo na výsledky schůzek v Čierné v Bratislavě. Věřte, pane redaktore, že isme měli pramalou naději, že se našim záslupcům podaří vysvětlit naši věc a přesvědčit je o věrnosti socialismu. Kdyby se to nepodařilo, hrozilo isme se, co by on tom následovalo, kde bychom hledali svobodu? Bohužel, český národ se dovede seditnit až když odněkud hrozí nebezpečí. To isme viděl i v posledních dnech.

Kž naše vzájemné přátelství trvá ještě hodně dlouho!

Když isme byl u vás loni, žeti isme tam váš časopis, který mi občas pošle i můj přítel — a tak isme si umínit, že Vám něco napíši. Došlo k tomu až dnes.

Se srdečným pozdravem končí

Jan Baborský,

člen zemědělského družstva p. Radějov 50 (u Strážnice), ČSSR

Tento dopis, plný radostného nadšení pro dobrou věc isme obdrželi před několika dny. To ještě pan Baborský nemohl vědět, co přinesou nejbližší dny, zvláště do dějín čerunými písmeny zaznamenaný 21. srpen 1968, kdy bylo Československo okupováno těmi, kteří se tvářili jako jeho nejlepší přátelé. Pochybujeme o tom, že pan Baborský, a stejně tak i ostatní naši čtenáři budou mít možnost tyto smutné řádky číst. Isme s Vámi i v těchto pro Vás i pro nás nejtěžších chvílích, kdy nevíme, co přinesou následující dny, ba ani co přinese každá další hodina.

Pani Růžena Tomancová ze St. Louis, USA nám v těchto dnech zaslala dopis následujícího znění:

Čtený pane redaktore!

Zasílám předplatné na naši Jednotu 5 US dolarů. Na podzim 1967 isme Vám zaslala předplatné a napsala, abyste mi, až předplatné vyjde, Jednotu více nezasílali. Měla isme nespáze se zručen, ale již se to zlepšilo a Jednota docházela stále. Domnívám se, že by se mi po ní stýskalo. Odebirám ji již několik let. Kdyby mi zdraví posloužilo, ráda bych vás navštívila tam na Daruvarsku. Pozdrav všem zaměstnancům.

Redakce přeje své věrné odběratelce paní Růženu Tomancovou hodně pevného zdraví, aby se opravdu na nás mohla přijet podívat a aby ještě dlouho sledovala naši Jednotu.

Od mladého čtenáře, absolventa základní školy v Ivanově Sele N. N. (jméno schválně nechceme uveřejnit) obdrželi isme dopis, který se behužel liší od dopisu krajanky z USA. Dopis zní:

Vážená redakce,

nezasílejte mi více Vaší Jednotu, kterou isme dosud tak rád četl. Tatínek mi, totiž, nedovolí, abych Jednotu odebral a nechce mi dát peníze na předplatné.

Komentář k tomuto není zapotřebí.

Redakce přeje svému mladému příteli, aby otce nepřesvědčoval o krajaňské povinnosti. U takových lidí bylo by to marné. Bude lépe, když bude hledět, aby se co dříve osamostatnil a pak si Jednotu předplátil ze svého. Ovšem, bude-li ho české čtení do té doby ještě zajímat.

Dopisovat si přejí...

Zdenka Kucharská, Hranický 266, Neratovice, okres Mělník, ČSSR. — 23 let. Ráda by si dopisovala s přítelkyní z Jugoslávii. Má zájem o výměnu pohlednic a známek. Psát česky.

Jan Hrádek, Luční 463, Bystřice n. Perné, okres Zďár n. Sáz., ČSSR. — 22 let, student vysoké školy chemické. Pál by si dopisovat se studentkou od 18 let výše, popřípadě se studentem. Zajímá se o sport, hudbu, literaturu, divadlo, film, malířství, fotografování, turistiku a výměnu pohlednic.

Helena Večeřová, Čchovice 85, pošta Bedihoš, okres Prostějov, Československo. — 17 let. Pál by si dopisovat s chlapcem z Jugoslávii. Má zájem o sport (hokey, kopanou a cyklistiku), literaturu a psychologii. Psát česky, rusky nebo anglicky.

Lenka Vaňková, Podvesná XII, 3181/8, Gottwaldov I, ČSSR. — 17 let, studentka gymnasia. Zajímá se o život mládeže v Jugoslávii, život jugoslávských Čechů a Slováků, skateing, sbírá pohlednice a ráda čte. Dopisovala by si s někým, kdo se zajímá o Československo a kdo má podobné záliby. Psát česky, slovensky, rusky nebo německy.

Dagmar Pricí, Poste restante, Pošta 2, Gottwaldov, ČSSR. — 24 let. Zajímá se o sport, moderní hudbu, literaturu, film a divadlo. Ráda tančí, sbírá gramodesky, pohlednice, fotografie filmových herců a zpěváků a stereokotoučky. Psát česky, rusky, polsky, srbochorvatsky.

SLAVKO KOLAR:

ZPÁTKY DO NAFTALÍNU

Lehká povídka z těžkých časů

Umklili. Nikomu se nechtělo ani ústa otevřít. Někteří zavřeli oči, aby si zdírnili.

Ticho, protkané tenkým, nepřetržitým bzučením rojů lesních mušek a komárů. Jinak se ani pták neozval, jen občas spadla nějaká suchá větvička a tak nějak ospale porušila klid. Les mlčel jako smuteční vrba!

Plukovník Jendek pocítil žízeň a myslil si:

— To děvče má pravdu! Nemá smyslu připomínat to, co není! — Hle, dokud tam ten neopomnělý vodu, ani já jsem necítil žízeň. Nevzpomněl jsem na ni!

Před nimi se rozkládalo společné pastvíske, rozsáhlé, rovné, že nebylo vidět ani konce. Země rozpuštěná, tráva spálená — pustina. V dálce na malé vyvýšenině bylo vidět městečko s dvěma kostely. Plukovník Jendek rozeznal Ivanici Kloštar a věděl, že trochu dál je Ivanici Grad. Odtud, nebo snad z Preče bylo slyšet pískání lokomotivy.

— Jak blízko a přece tak daleko! — toužebně pomyslel a ještě více se rozněžnil, když z dálky uslyšel hlas zvonu. Někde zvonili poledne. Zvonil zvon nějakého vesnického kostela a jeho jemný, jednotvárný zvuk se nesl lenivě a jednotvárně roználeným, horkým tichem. A tak jako před chvílí dostal žízeň, když partyzán připomněl vodu, hlas zvonu mu nyní připomněl jídlo.

Jak už řečeno, plukovník Jendek nebyl nadán nějakou zvláštní fantazií, avšak nyní se mu před očima zjevila ve vši své krásě smažená kufátka, ta nádherná kufátka, teprve druhá v této sezóně.

— Ach, jak se ta krásná kufátka zkazí, anebo je bude Barča muset sníst sama! — přemýšlel smutně a toužebně. — Melita na mne bude čekat jako blázen. Bude čekat, rozčilovat se a kufátka se budou škvařit a sušit. Opravdu škoda!... Ach!

— Ale nemá smyslu na to myslet, mám nyní vážnější věci nastatosti — — snažil se krotit svou zneklidněnou fantazií. Ale tak jako nějaký pobožný fráter, kterému se v noci zdá o nahé ženě a teď za dne se nemůže toho pokušení zbavit a čte proto posvátné knihy a modlí se k bohu, klečí na holých kolenou a znovu se mu hříšné obrazy mihají před očima, tak také se namáhal plukovník Jendek, aby si vyhnal smažená kufátka z hlavy. Vidí je, voní mu, rád by se do nich zakousnul, jenže kde je on, a kde jsou jeho smažená kufátka!...

Hle, taková muka tížila plukovníka Jendeka a o tom, co s ním bude a jestli se vůbec vrátí nebo nevrátí domů, o tom jeho mozek jakoby nechtěl přemýšlet. Ponechal to osudu. Ostatně, i když s ním doposud nijak něžně nezacházeli a nebyli nijak ohleduplní, přece jen se mu ti partyzáni nezdáli nijak strašní.

Rád by si byl pohovořil s von Stolcem, ale byl od něho daleko. Partyzáni své zajatce oddělili jednoho od druhého. Sofer byl docela vředu a teď nejenom že už nadržel ruce vzhůru, ale docela dobře se bavil se svými průvodci. Sofer jako sofer, všude je hned doma...

Von Stolp se každopádně choval neirozumněji, dokonce se zdálo, že je uražen tím, že ho ženou. Ale monokl na pravém oku si ponechal a sundal ho jenom tehdy, když si chtěl otřít pot. Bylo to každopádně podivuhodné: po tolika tragických zvratech udržet monokl bez šňůrky na oku. To dokázal jen prustí junker!

— Jen počkej, mein lieber Freiherr, — myslil si nenávisně pan Jendek, — však i ty budeš lacinější! — —

A tak hladově a žízniví odpočívali celou hodinu a šli dál. Soudruh Zmaj nařídil, aby se šlo pomaleji, a rozdělil zajatce tak, aby každý z nich měl svého zvláštního průvodce a Šváb dva. Za patama plukovníka Jendeka capkala v těžkých bagančích nějaká malá soudružka Nevenka. Byla malá, ale přísna.

Pan Jendek se pokusil s ní hovořit. Zeptal se jen tak docela nevinně:

— To ideme do Moslaviny, že ano, soudružko?

— Ty starý, to já nevím a ty se na takové věci neptej! — odsekla mu rozhodně. Až ho u srdce bodlo! Zaprve mu říká »starý« a zadruhé i sám viděl, že je ta otázka hloupá a zbytečná. Natolik se i sám umí orientovat, aby i bez ptaní viděl, že cesta vede do Moslaviny. Nač se tedy ptáť? Tož tedy »starý« mlč a pochodu!

Kdyby tak ještě platily ty bývalé staré pojmy o důstojnické cti, tak by se musel zabít, protože měl takovou osudu, že ho žene ženská! — Ale co by měli potom udělat generál Ivičič a ten von Strahlen, kteří tuto výpravu organizovali!...

Jejich kolona čítala téměř sto lidí. Šlo dobře vyzbrojených a dobře vybavených lidí, demobranců, ustašů a Němců. A tulo kolonu, hle, rozbila hrstička dvacíti partyzánů, z čehož jsou čtyři divky. To je opravdu hanba! — — Semožejm, oni budou hlásit, že byli přepadeni silnými partyzánskými jednotkami v počtu několika set lidí, ačkoliv ve skutečnosti tady byla pouze skupinka statečných a podnikavých mladých lidí, kteří trochu útokem, trochu střelbou a nejvíce křikem a rámussem poplašili tu »statečnou« kolonu, nebo, jak to řekl generál Ivičič, »skvělé zajištění«. Osuda!...

I když vedro a pramno stále trvalo, cesta byla přece jen příjemnější. Zašli do hustého dubového lesa, čímž vedly široké průseky a cesty. Přišli k nějakému potoku. Ani sám

nevěděl, zda je to Lonla nebo Česma, a plát se neodvážil. Voda se zdála být čerstvá. Čile a jemně protékala ostřící a trávou, jiskřila a bylo těžko odolot pokušení a nenapít se.

Soudruh Zmaj opět nařídil krátký oddech. Všichni běželi napít se vody. V doprovodu své strážkyně šel i pan Jendek. K čertu s hygienou, když člověk umírá žízni!

Nahofe na břehu stál von Stolp, zpocený, unavený a určitě žízni, ale nerozhodný. Jeden z jeho průvodců se ho přátelsky, s úsměvem zeptal:

— Alzo, Herr Šváb, chceš vaser? Vaser gut, fajn! — —

— Also, kommen Sie, Herr Oberstleutnant, das Wasser ist wirklich gut. Es kann Ihnen nicht schaden! — zval ho i plukovník Jendek.

Von Stolp konečně něco zabručel a sestoupil. Byl příliš nešikovný, když si v dlaních přinášel vodu do úst, ale nakmile začal pít, nemohl se odtrhnout.

Ještě chvíli odpočívali, zapálili si cigarety a šli dál. Celá četa oživila, uspokojila se, rozdváděla, a když jedna soudružka z plna hrdla zazpívala, všichni ji hlučně doprovázeli:

Širém lešů, hor a lánů
naši země statečně.
kráčí šiky partyzánů
dobýt slávy válečné! — —

Les burácel silou této písně plukovníkovi Jendekovi přes jeho vůli přešel do zádech příjemný pocit. Nechybělo mnoho, aby zapomněl, že je vlastně zajatec, demobranec plukovník, a tak tak že se nedal do zpěvu s malou Nevenkou, která, zpívající tenkým hláskem, ostře a statečně mu krácela v patách.

Vyšli z lesa a zase se ocitli na nějakém rozsáhlém pastvíske, — — — stran obklopeném lesem. Hejna husí a kachen se občala na zelené a žluté travě, bylo zde i několik koní a ve stínu se provalovali vepři. Bylo vidět i vesnici. Bylo slyšet i život vesnice. Kdesi rachotil povoz, kdákal slepice, vepři chrochtali a kvíleli. Idyla!...

Kde se nacházel a jaká je to vesnice, plukovník Jendek nemohl zjistit. V tomto kraji ještě na honě nebyl. Dostali se na selskou cestu, kde po lesní svězesti a čistotě je obklopen nepřijemný žlutý prach, horký a lepkavý. Na šléstí to dlouho netrvalo.

Všli do jednoho prostranného dvora a tady si posedali, někdo pod švestku, jiný pod hrušku. Někteří běželi hned ke studni a okov byl stále v pohybu, a skřípěje vynášel vodu pro žízniční vojsko.

— Dobré je to, — myslil si plukovník Jendek, už podruhé jsme se napili vody, jenže teď by mne zajímalo, jestli také dostaneme něco k jídlu! — — Protože kromě té trošky kávy dnes ráno, jsem ještě nic nejedl!

Neodvážil se někoho zeptat, a svou strážkyni Nevenku nejméně. Tak tedy seděl pod hruškou a opět vše ponechal osudu, jenže žaludek se bouřil a ta nešťastná fantazie znovu začala pracovat. Nejen smažená kufátka ale vše, co se může dát do úst, mu přicházelo na mysl, živé a svůdné!

— Tak pojďte, pane podplukovníku, voda je opravdu dobrá. Nemůže vám uškodit!

ZASMĚJTE SE S NÁMI

Postěžoval si tuhle jeden známý, že se jím narodilo děcko, ale je prý tak strašně malé. Inu, povídám mu, na těch 5 měsících co jsi ženat, je už dost veliké.

— Jo, já bejval kluk jako jedle. — Mistr mě v učení vždycky fíkával: Ty isej ale dřevo!

Manžel telefonuje domů ze závodu, že přijde čnes pozdě. Manželka se ho ptá proč. Máme schůz, povídá manžel, náměstek už mluví dvě hodiny. A o čem prosím tě mluví? Jo, to nám ještě neřek.

Kde se berou mladé jeptišky, když se staré nesmí vdávat?

— Jo, jo, život jsou samé líbáňky. Před svatbou se říká: Líbej mě a po svačbě: Polib mne.

Jdou dva blázni a naiednou se objevila na obloze duha. Povídá jeden druhému: Koukej, na tohle peníze jsou, ale aby nás dali studovat, to ne.

Dva blázni si hraji. Jeden dal ruku dozadu a ptá se druhého: Hádej, co mám v ruce. Autobus, říká ten druhý. Aale, já nehraju, tys koukal.

Hráli si dva blázni na feznika. Jeden dělá, jako když řezá na háčku maso. Vtom jej druhý konl do zadku. Ten první se otočí a křikne: Co to děláš?! Neblbni, copak jsem to udělal já? Vždyť tu máš plný krám lidí!

Jen jednou
Jak mě onchdy sdělil soused zastavil se doktor při obližďce svých pacientů u dědy Vrkoslava v Tuhaní.

Dědo, tak jak pak, už je to lepší? ptá se doktor.

I je, odpověděl děda, už by to šlo, jen jsem nebyl tři dny na záchodě. Ale to je lehká pomoc, usmál se doktor, to se srovná. A hned si sedl ke stolu a napsal recept.

Babička došla do lékárny pro lék a pak ho dala dědečkovi raději víc než miň, aby to dědovi opravdu pomohlo.

Tak co dědo, už je to dobrý? Pomohlo to? Tak se ptal doktor dědy, když jel asi po třech dnech okolo. Byl iste na záchodě?

Jo, pane doktore, byl. Hned ten den, jednou.

Jak to jednou? diví se lékař. Jo, pane doktore jednou. Vod devíti od rána do půl desátý večir!

Podcenila se
Američanka Elen Staffordová je už mnoho let pojištěna pro nešťastný případ, že se jí narodí dvojčata. Nyní se jí narodila troičata a pojišťovna ji nezaplátla ani haléř.

Pykantní omyl
Podivné razítko dostali na svůj oddací list dva holanďští novomanželé. Městský funkcionář, majitel feznictví, vzal omylem jiné razítko a dokument vydal s potvrzením: »Mas« je naprosto nezávadné!

Na cvičištích v Jižní Koreji příslušníci amerických sil zkoušejí nejnovější model pušky, nazvané »LM-14«, který má zařízení, jež umožňuje střílet i ve tmě. Zařízení prý využívá i nejslabší třpyt hvězd z nebe, který za pomoci zesilovače světla umožňuje vojákovi, aby jasně viděl cíl. Není zapotřebí zvlášť podotýkat, že puška, kterou američtí vojáci zkoušejí, je určena pro boje ve Vietnamu. — Americký voják s nejnovějším modelem pušky, která »vidí« v noci, při zkušební střelbě na vojenském cvičišti v Jižní Koreji.

Vkus je různý, ale tento suvenýr, který si z Bulharska odváží jedna rodina z Ostravy (ČSSR), je, musíme přiznat, zajisté neobyčejný. Rodina si za 15 levů koupila malého oslíka, který dlouhou cestu do nového domova tráví na zadním sedadle automobilu. Jak příjemné se cítí, nemohl oslík samozřejmě říci, ale že mu odpočinek na vzduchu svědčí, o tom nemusíme pochybovat, neboť jízda jistě není příliš příjemná. — Malá majitelka tohoto neobyčejného suvenýru, vyvedla v Bělehradě oslíka z automobilu, aby si odpočal a natáhl nohy.

Francouzský filmový režisér Gerard Oury natáčí v Le Havru film »Vůdce bandy«, v kterém v hlavní roli vystupuje Jean Paul Belmondo, André Burvill a anglický filmový herec David Niven. Jak je zřejmé z titulu, jedná se o film kriminalistický, jehož obsah bude divák jistě »držet« v napětí po celou dobu trvání. — Jean Paul Belmondo a André Burvill při krkolomné jízdě automobilem. Podařilo se jim o chlub utéct osobám, které je stíhaly, neboť zasáhli automobil pronásledovatelů a přepravený »Citroen« zůstal jen s dvěma sedadly.

Na dětském představení, které nedávno bylo uspořádáno v zoologické zahradě v Kopenhagenu, tento kloun se svým partnerem šimpanzem rozesmával kolem dvou tisíc dětí — návštěvníků této zoologické zahrady. Opíčka, jak je však zřejmé, nebyla moc nadšena touto zábavou, a soudíc podle výrazu na obrázku, zajisté se v duchu táže: »Kdy přijde něco opravdu zajímavého a směšného, přičemž se nebudu muset nudit?« Jak reagovaly děti, z našeho obrázku nevidíme, ty si v představení snad přišly na své. — Kloun a šimpanz při představení v zoologické zahradě v Kopenhagenu.

Okrasa nohou — opravdu neudolatelná reklama. Skupina »Šočiku děvčat« z Tokia připravila nedávno na nábreží tokijského přístavu překvapení pro nespočetné cestující a turisty, když jim ukázala několik nejzajímavějších a nejhezčích bodů ze své revue »Letní hry«. Bylo to prý jenom pro reklamu, ale musí se uznat, že taková okrasa nohou, a přidáme-li k tomu ještě tak hezkých, jak je vidět na obrázku, zajišťuje dobrou a nejen dobrou, ale výbornou návštěvu této revue. Tento tah se organizátoru revue jistě mnohonásobně vyplácí. — Záběr z vystoupení skupiny »Šočiku děvčat« z Tokia na nábreží tokijského přístavu.

DUBROVNIK

město historických pomníků a památek

Dubrovnik je dnes jedno z nejznámějších turistických míst Jugoslávie. Svou bujnou subtropickou vegetací, mírným podnebím a příjemnými klimatickými podmínkami, jakož i bohatstvím kulturně historických památek Dubrovnik láká turisty z celého světa.

K Dubrovniku patří také poloostrov Pelješac a ostrovy Mljet, Šipan, Lopud, Koločep, dále poloostrov Lapad, ostrůvek Lokrum a ostrov Korčula. Avšak městskou část zabírá jenom samotné město Dubrovnik, s předměstími Ploče, Pile, Kono, dále přístavem Gruž, zabírá též poloostrov Lapad a ostrovy Lokrum a Daksu.

Dubrovnik má středomořské podnebí a malé srážky, průměrně 220 slunečních dnů v roce a střední roční teplotu 17 stupňů. Střední zimní teplota je kolem 10,2 st. Teplota vody v květnu je obvykle kolem 17 st. a v červenci kolem 25 stupňů. Sezóna pro koupání trvá od dubna až do konce října.

Místo nám nedovoluje, abychom hovořili o znamenitostech samotného Dubrovniku, o kulturních a historických památkách, kde turista může strávit v procházce ne hodiny, ale dny, a s povzdechem poznamenat: tak ještě jsem neviděl všechno a natož okolí města.

Na našich obrazech — nahoře vlevo: Knížecí dvůr, středisko někdejší politické moci, vybudován v 15. století, byl v průběhu staletí několikrát přestavován, neboť byl zničen požáry a zemětřesením — vidíme část, v níž se konají koncerty v období Dubrovnických letních her. — Vpravo: Klášter františkánů. — Dole: Tzv. Malý přístav v Dubrovniku, je vidět také katedrála a kostel sv. Blažeje.